VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XVI. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM — ÁRA: 80 FILLÉR — 1974. MÁJUS 23.

LAPUNK TARTALMÁBÓL:

A TDK-konferencia kapcsán

Beszélgetés egy portugál diákkal

Utólag a KEN-ről

Mutasd az indexed...

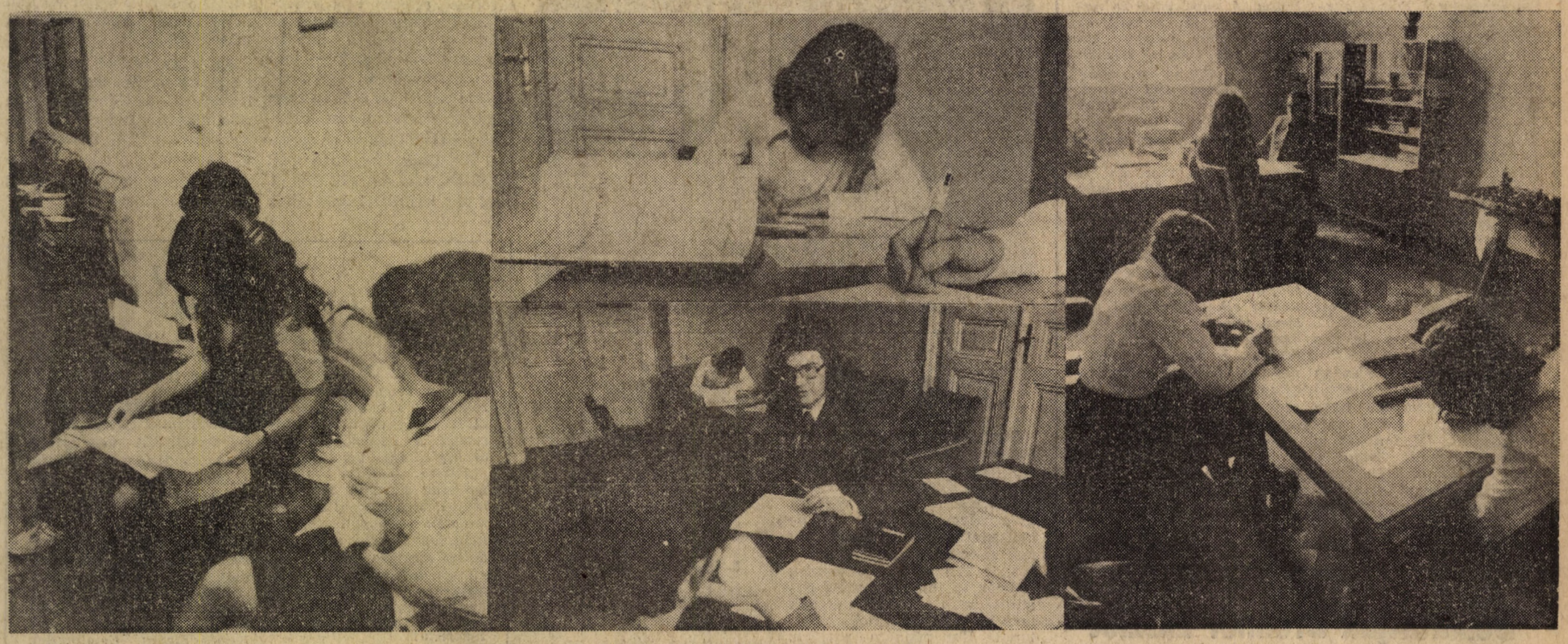

Vizsga, vizsga hátán. Fotó: Eszes István

Chile nincs egyedül!

Zászlók, transzparensek, jelvények, újságok, embersokaság. Így festett az aula május 10-én délután a chilei szolidaritási nagygyűlés idején, melyen nemcsak egyetemünk hallgatói vettek részt, hanem ifjúmunkások, középiskolások is, többek között a Ganzból, a Gumigyárból, a Vasúti és Pályafenntartási Szakközépiskolából. Eljött az NDSZ kongresszusán hazánkban tartózkodó diákok egy csoportja is.

A gyűlés kezdetéig a színpadon egy énekkarosokból, irodalmi színpadosokból, klubszervezőkből álló csoport — akik már bebizonyították rátermettségüket az ehhez hasonló feladatokra — gondoskodott gitárral és énekszóval a hangulat felforrósításáról.

Szabadságot Corvalannak! Le a fasiszta diktatúrával! — olvashattuk a feliratokon, s e szavak szellemében nyitotta meg a szolidaritási és tiltakozó nagygyűlést Tarcsi Gyula, egyetemünk KISZ-bizottságának agit. prop. titkára. Ezután emelkedett szólásra Nagy Sándor, a KISZ KB egyetemi és főiskolai osztályának vezetője, őt követte Fernando Martinez chilei diák, aki a szemtanú szavaival idézte a hazájában lezajlott véres eseményeket és vádolta a katonai juntát. Felszólalását végig döbbent csend kísérte, majd szűnni nem akaró taps jelezte az együttérzést és szolidaritást a chilei néppel.

Viva la Unidad Popular! Éljen a Népi Egység! — hallatszott a lelkes kiáltás.

A továbbiakban Dusan Ulcak, az NDSZ elnöke, Jorma Ollila finn és Mahboob Zaman bangladéshi diák tartott beszédet, tanúsítva a hatalmas méretű nemzetközi tiltakozást a fasiszta junta véres terrorja ellen.

A gyűlés a DIVSZ-induló hangjaival ért véget.

A felszólalók és a résztvevők közül néhányan nyilatkoztak lapunk számára:

Nagy Sándor:

Hiszem, hogy nem lehetnek hatástalanok az ilyen politikai nagygyűlések. Természetesen egy tiltakozás nem elég, de ezer és ezer, komoly politikai erőt képviselhet. Valamilyen módon állást kell foglalnunk, s ez a forma a legmegfelelőbb.

Jorma Ollila:

Két hónappal ezelőtt részt vettem abban a nemzetközi csoportban, mely látogatást tehetett Chilében. Személyes élményeim késztettek arra, hogy felszólaljak, kifejezve ezzel nemcsak a saját, de az egész haladó világ véleményét.

Mahboob Zaman: (Bangladeshi Diákszövetség főtitkára):

Statisztikát tanul hazájában. Ő ezt mondta: Chile érezheti, hogy nincs egyedül. Vele van minden józan gondolkodású ember.

Shaia Monsen (Jemeni NDK, a Jemeni diákok Általános Nemzeti Szövetségének elnökhelyettese):

kijelentette, hogy akik a szabadság mellett állnak, azok az imperializmus ellen harcolnak. Kifejezte a jemeni nép és kormány szolidaritását a chilei néppel, készek küzdeni a végső győzelemért. Ön magáról elmondta, hogy gépészmérnöknek készül, s a jemeni diákok egyik problémája, mint a világ sok más országában az oktatás demokratizálása.

Guillermo Esteban Pichersky (Argentina):

Az argentin nép természetesen mélyen együttérez a chilei néppel. Kormányunk semleges politikát folytat. Mi fiatalok ezért tiltakozásokkal igyekszünk kimozdítani ebből a helyzetéből. Tény, hogy jelenleg sok chilei munkás és menekült él nálunk szabadon. Tőle kaptam meg a Linea legújabb számát, mely az Argentin Kommunista Ifjúsági Szövetség hivatalos kiadványa egyetemek számára. A lap egy Chilével foglalkozó cikkében megállapítja, hogy a katonai junta fennállása óta nem tudott lábra állni bizonyítja ezt a kijárási tilalom további érvényben tartása is. A cikkíró követeli a gyilkosságok befejezését és a politikai foglyok szabadon bocsátását!

Fernando Martinez aki jelenleg Rómában él, és itt folytatja orvosi tanulmányait így nyilatkozott:

— Számunkra rendkívül fontosak az ilyen gyűlések. Fontosak elsősorban a győzelem kivívása érdekében, és hogy tudjuk kik állnak mellettünk a küzdelemben. Hazánkban állandóan folyik a harc sztrájkokkal, tiltakozásokkal, szervező munkával. Meg kell nyernünk ügyünknek a széles néptömegeket. Hosszú harc lesz, de győzni fogunk!

CHILE VELED VAGYUNK!

— B —

SZEMÉLYI VÁLTOZÁSOK

Egyetemi tanácsülés Verőcén

Május 21—22-én az egyetemi tanács Verőcén az Ifjúsági Szállóban megtárgyalta a tanács által korábban létrehozott munkabizottságok jelentéseit. Első nap került sorra a közgazdasági elméleti és társadalomtudományi képzés struktúrájának témája, melynek előadója dr. Berei Andor egyetemi tanár, a bizottság elnöke volt. A második napon összevontan tárgyalták meg a módszertani tananyagcsoport felülvizsgálatát, valamint a matematika és a számítástechnika szakosítási alkalmazását. E témákat összeállító munkabizottságok elnökei dr. Huszár István címzetes egyetemi tanár és dr. Kiss Imre egyetemi docens volt. A vita során kialakult határozatok ismertetésére következő lapszámunkban térünk vissza.

A tanácskozás második napján személyi változások megtárgyalását tűzték napirendre. Az előterjesztett javaslatokat követő szavazás eredményeképpen az egyetem tudományos rektorhelyettese dr. Megyeri Endre, oktatási rektorhelyettes; dr. Gondi József lett. Az ipar kar dékánjává újra dr. Ollé Lajost, a kereskedelmi kar dékánjává dr. Solymár Károlyt nevezték ki. A többi posztokon a megbízatások nem jártak le.

Fokozni kell a tananyagokban, az oktatásban az ideológiai politikai nevelés hatékonyságát

SOHA meg nem szűnő követelmény, hogy az oktatási folyamat szakmai színvonalának emelése együtt járjon hallgatóink marxista világnézetének és ideológiai felkészültségének, valamint eszmei-ideológiai elkötelezettségének növelésével. Az elmúlt években egyetemi oktatásunkban mélyreható változások következtek be. Ez nagy erőfeszítéseket követelt és követel a szakmai-tudományos színvonal emelése terén, de nem utolsósorban abban, hogy szakmai kérdésekben — számos probléma, ellentmondás dacára, vagy éppen ezért — ideológiailag jól megalapozott, egyértelmű marxista szemléletet adjunk hallgatóinknak.

Ez az igény adott különös jelentőséget a május 15-én megtartott pártbizottsági ülésnek, amikor megtárgyalták a szocialista gazdálkodás néhány elméleti és gyakorlati problémája oktatásának ideológiai-politikai hatását.

A pártbizottság elé terjesztett írásos anyag előadója *Erdei György* elvtárs volt, aki bevezetőjében elmondta, hogy a feladattal megbízott munkabizottság széles körű vizsgálatot végzett. Huszonheten végeztek részelemzéseket. Egy vagy két ember lektorált egy-egy tananyagot, a részelemzést az illetékes tanszéknek a munkabizottság menet közben elküldte. A hallgatók körében 120 kérdőívet bocsátottak ki, melyből 85 beérkezettet fel is dolgoztak. Informálódtak a hallgatók körében is. A hallgatói pártcsoportokban 60—65 diákkal beszélgettek el a tananyagok ideológiai-politikai tartalmát, hatásfokát illetően.

AZ ELEMZÉSBE bevont 27 tananyagot néhány kérdéskomplexum tükrében vizsgálták. A kép, amely ennek alapján feltárult, lényegét tekintve pozitív. Tananyagaink szemléletére, a témák megközelítési módjára, a marxista-leninista eszmeiség és a pártosság általánosan jellemző. A hallgató sok tárgyi ismeretet

(Folytatás a 6. oldalon)

A zsibiben

Szia! Régen láttalak!

— Most majd fogsz eleget, június végéig nem szabadulok a könyvtárból.

— Nagyon el vagy keseredve.

— Na hallod! Vizsgázni megyek.

— Már most, minek pedáloztok annyira?

— Ha neked még nem mondtam, elmondhatom: Nyolc vizsgánk van, és mind nehézsúlyú. Népgazd. terv, elmélettörténet, könyvvitel, PG, válogatott fejezetek, üzemszervezés-szigorlat, dialektika, piackutatás, áruismeret. Még végigmondani is sok! Azt hiszem erre a meccsre nem alapoztam eleget.

— Nagy derby lesz, az biztos! És milyen fogadalmat tettél, vagy nem szoktál?

— Dehogynem! Sok őrültséget kigondoltam már, de most akkora a ciki, hogy a legrosszabbra is képes leszek, ha túljutok a vizsgákon: addig járok a fogorvoshoz, amíg ő nem mondja, hogy most már mehetek.

— Nagyon meg lehetsz ijedve!

— Igen, nagyon. Minden vizsgaidőszakban felmerül bennem a gondolat, hogy most kibukok. Lelki szemeim előtt felvonulnak a délelőtti mozik, vagy a nagy alvások, mindig megdorgálom magam, elhatározom, hogy újra nekifutok, hogy na most, most aztán, ha belehalok is.

És mi lesz? Néha még vizsgák előtt is bármennyire szorít az idő, elszaladok ide vagy oda, még beszélgetek ezzel is, azzal is, mindent, csak tanulni ne kelljen.

— De kell!

— Hát igen. Bár én úgy vettem észre, hogy csak elkezdeni nehéz, amíg mindent kikapcsolok, amíg csak az anyagra gondolok — az a nehéz.

És most ez a rengeteg vizsga a másik veszélyt is hozza. A vége, attól is nagyon félek. A hatodik és hetedik már nagyon fárasztó lesz, és ha közben beszedek egy 25-öst, vagy ne adj 'isten egy 50-est, aminek a valószínűsége elég közel van az 1-hez, akkor kezdődik még csak a tánc.

— Hagyjuk, mert én is csak beijedek! Van még lámpalázad?

— Hajaj! Mint elsőben. Az eszemmel tudom, hogy nem érdemes izgulni, mert attól csak mindent elfelejtek, de a gyomromban akkor is elkezd dolgozni valami, színben lassan kezdem megközelíteni a bécsi fehéret, és amikor lenyomom a kilincset a tanszék ajtaján, akkora levegőt veszek, mintha mély vízbe ugranék.

De mennem kell, a többiek már biztos az ajtó előtt toporognak.

— Kéz- és lábtörést!

— Köszi! Szia!

Fekete Judit

Régiségek — Horváth Tamás felvétele

A KISZ-vb új érdekvédelmi felelőse

Zsohovszky Sándor. 1968-ban érettségizett, majd szakmát tanult.

— Családi okok miatt akkor nem tudtam folytatni tanulmányaimat, így a hűtőgépszerelő szakmában szereztem szakmunkás-bizonyítványt. Egy évig katona is voltam, tehát három év kihagyással kerültem az egyetemre. Eredetileg érettségi után még jogra akartam jelentkezni. Egy barátom hatására bejártam ide az egyetemre, részt vettem a klubban rendezett vitákon és lassan újságolvasó szinten való érdeklődésem a közgazdasági témák iránt — komolyra fordult. Jártam előkészítőre is — első nekirugaszkodásra felvettek. Eleinte azért nagyon éreztem a hároméves kihagyást, különösen matematikából és oroszból. Az, hogy Nagykovácsiból járok be, igen sok időt vesz el, napi két, két és fél órát töltök utazással. Másodévre azért belerázódtam a dolgokba.

KISZ-munkát eddig elsősorban KISZ-bizottsági tagként, és alapszervezeti szinten végeztem nem állandó megbízatásból eredő feladatokat láttam el, hanem inkább alkalmi munkákat végeztem, mikor mit kellett. Általában gyakorlatias embernek tartanak (magam is annak tartom magamat) a hosszú, olykor fölösleges ülésezgetésektől szinte irtózom, ebben valószínűleg az is szerepet játszik, hogy az utazás amúgy is olyan sok időt rabol tőlem, tehát féltem a maradékot.

Az érdekvédelmi munkában még nem tudtam igazán elmélyedni, de áttekintésem van róla, hiszen már ősz óta dolgozom Kovács Pista mellett ezen a területen.

Sok sikert kívánunk az új munkaterülethez!

Na szóval

Az utóbbi hetekben alkalmam volt sok gyűlésen, megbeszélésen résztvenni, s természetes velejáróként — sok hozzászólást, vitát végighallgatni. Amíg ezeket a hosszú, gyakran órákig eltartó üléseket végigültem, valami mindig bántotta a fülem, sőt néha kifejezetten rosszul éreztem magam. Nagyon sokáig képtelen voltam rájönni a dolog nyitjára, mígnem az elmúlt héten az egyik vitatkozó hozzászólása közben méhszúrás gyanánt hatolt tudatomig a felismerés. Heureka!

A hozzászóló már hosszú percek óta beszélt, mondhatni ömlött belőle a szó, de szótlan, álmosító dünnyögésével képtelen volt felrázni a hallgatóságot. Ennek ellenére sehogyan sem akarta mondókáját abbahagyni és darálása beindításához mindig ugyanazt a szócskát használta. „Szóval..." Egyszer, kétszer, sokszor. Ha végképp elfogyott beszélnivalója (nem mondanivalója, mert az nem is volt), a „szóval" mindig kisegítette. Figyelni kezdtem, sőt számolni. Hányszor használják beszéd közben a résztvevők. Megdöbbentő eredmény jött ki.

Mit is jelent a „szóval", ha már ilyen gyakran használják? A Magyar Értelmező Kéziszótár a következőképpen definiálja jelentését. 1. — Röviden, egyszóval. 2. — Közvetlen beszédben töltelékszóként.*

Hátul, a jegyzetek között megnéztem a csillag jelölés jelentését. „A vele jelölt címszó szókapcsolat, illetve jelentés (árnyalat) helytelen, kerülendő, illetve fölösleges."

Mégis hányszor és hányszor használják! De nemcsak a „szóvalt", hanem testvéreit is „na most"-ot, „tulajdonképpen"-t, „tehát"-ot, „tudni illik"-et, stb. Népes család. Értelmetlen töltelékszavak. Mostohagyerekek, akiket mindenki a keblére ölel, dédelget.

Bátorságot adnak a semmitmondáshoz, az üres locsogáshoz, kézenfogják, segítik az örök hozzászólókat. A fontoskodó körülményeskedés szolgálói. Halmozzuk őket, szintelenítjük amúgy is szürke hétköznapi beszédünket. Elharapódzó divatszavak, melyeket únos-untalan használunk. Gyűlöllöm őket. Belémszúrnak, csípnek, beteggé tesznek.

Szóval azt akarom mondani, hogy írtsuk ki ezt a szót „szóval", (kisöccseit is) tudniillik értelmetlen, no már most úgymond ennek következtében teljesen fölösleges.

Tehát le vele! Na szóval...

Sebők János

Bemutatjuk Brenner Lászlót

Ismerjük őt mindannyian, hiszen nap mint nap találkozunk vele, itt dolgozik egyetemünkön. Laci bácsi jelenleg táskatárban tevékenykedik.

December második felében mutatkozott be nekünk festőművészként a klubban rendezett kiállításán. Itt ismerkedtünk meg vele közelebbről, festményein keresztül. Kardos Béla művészettörténész nyitotta meg a kiállítást, méltányolta a művész munkásságát, s jelölte ki helyét a magyar képzőművészetben.

12 éves korától nagybátyjánál Bellóni László festőművésznél nevelkedett, s itt érték azok a hatások, melyek a festői pályára irányították őt. Az Iparrajz Iskolán képzőművészetet tanult, tanára volt többek között Köbner Dezső is. Kitanulta a látszerész szakmát, hiszen élni is kellett valamiből, a művészi élet pedig akkoriban nem volt valami jövedelmező. Eddig négyszer lépett a nagyközönség elé. Először a Nemzeti Szalonban, majd néhány év múlva a Lipótvárosi Társas Körben. A hatvanas években az OFOTÉRT kiállító termében, s nemrég itt a klubban.

Naturalista, impresszionista festőnek vallja magát. Tájképei, csendéletei, állatportréi hiven vallanak határtalan természetszeretetéről, a mindig az igaz szépséget kutató művészről. Boldog az az ember, aki szereti a természetet, s megörökítheti mindazt, ami számára szép, s ezt továbbadhatja másoknak is — mondotta mintegy hitvallásként. Főleg olajjal, pasztellel, akvarellel dolgozott, de készített tus-, ceruza-, krétarajzot is. Nagy tisztelője Székely Bertalan, Benczúr Gyula, Zádor István, Fényes Adolf művészetének.

A hetvenhét éves Brenner Laci bácsi ma is aktív festő. Kora tavasztól késő őszig járja a természetet, alkot. Új és új témák izgatják. Vidám ember. Tapasztalhatjuk ezt mi is napról napra elbeszélgetvén vele művészetről, irodalomról, munkájáról.

További sok sikert, erőt, egészséget kívánunk!

—B—

Szeretnék érdeklődni...

Szeretnék érdeklődni... szeretnék érdeklődni... Talán egy nap hússzor is elmondja az ember ilyenkor, amikor már félig kifelé áll a szekere rúdja az egyetemről, amikor már be kell adni a diplomatervet, meg kell szerezni a záró aláírásokat, le kell adni a jellemzést, és még ki tudja hányféle adminisztratív rendszabálynak nem kell az embernek eleget tenni. Elmondanám röviden, hogy mennyi utánjárásba került, míg végül odáig jutottam, hogy megfelelő stencilek, kérdőívek és belégek kitöltése után, átadhattam a dolgozatom az illetékeseknek. Neveket nem írok, mert azt hiszem más karon, más tanszéken is hasonló a helyzet.

1. Dékáni hivatal

— Csókolom. Szeretnék érdeklődni, hogy mikorra, hova és milyen mellékletek kitöltése után kell a szakdolgozatot leadni?

— Kiküldtük a körleveleket, érdeklődjön a tanszéken, ahova a szakdolgozatot írta.

— Onnan jövök. Ők, az X. Y. tanszéken semmit se kaptak.

— Ja, persze, hiszen ott úgysem ír senki szakdolgozatot. Oda persze, nem küldtünk. De figyeljen ide, én már nem emlékszem, vagy huszadika vagy harmincadika volt azon a levélen a határidő. Kérdezze meg Z. elvtársat, a dékán helyettesét.

2. Z. elvtárs:

— Tessék, itt a körlevél, a határidő harmincadika. Óhajt még valamit? Igen. Ha meg tudná mondani, hogy milyen papírokat és kérdőíveket kell kitölteni?

— Azt én nem tudom. Menjen el a Pg-tanszékre, azok biztosan tudják. Oda sokan írnak szakdolgozatot.

3. Pg-tanszék

— Csókolom, szeretnék érdeklődni...

— Igen, igen, itt van fiatalember három példány ebből és három abból a kérdőívből, ezeket kell kitölteni és beletenni a szakdolgozatba.

— Nem kell bekötni a szakdolgozatba ezeket?

— Ugyan, hát miért kéne?

4. Otthon

Látom, hogy a három példányban kapott stencil aljára rá van írva, hogy négy példányban írógéppel töltendő ki. A feleségem megesküdött arra, hogy ő látott már szakdolit és abba igenis be volt kötve egy kérdőív. Valamint a Pali, aki a KISZ-bizottságon van, azt mondta, hogy nem is április 30-ra kell leadni a szakdolit, hanem május közepén. Az ő szakszeminárium-vezetője meg csak épp május végére kérte. Erre azt mondtam, hogy tőlem meg szeptemberre kérték, ami nem is csoda, mert az X. Y.-tanszéknek senki sem szokott értesítést küldeni, mert ott állítólag senki sem ír szakdolit. Csak én, meg még néhányan. Megállapodás: el kell menni az igazgatási titkárságra, hátha azok tudják.

5. Igazgatási titkárság

— Ugyan nincs itt az az elvtársnő, aki ezzel foglalkozik, de nézzen ide, itt van egy kérdőív két példányban, ezt kell belekötni a szakdolgozat első két bekötött példányába.

— Nem három példány kell?

— Miért kéne?

— És másfajta kérdőív nincs? Mert nekem adtak még egy másikat is a Pg-tanszéken...

— Akkor töltse ki azt is... De nem tudnám, hogy még kéne...

Ezek után minden papírt, amit csak találtam kitöltöttem, ebből baj nem lehet. Persze elképzelhető, hogy mindenki tévedett és van még valahol egy kérdőív, egy belég, egy stencil, amit nem töltöttem ki és lehet, hogy már tavaly be kellett volna adni a szakdolit és az is lehet, hogy még valami egyéb adminisztratív hiba is terheli a lelkemet. Mindenesetre már várom az igazgatási titkárság felszólítását, hogy fizessek mulasztásomért különeljárási díjat.

— va

A tánckar és a zenekar Strasbourgban vendégszerepelt

„Magyarország bemutatkozik Strasbourgban" címmel nagyszabású rendezvénysorozatra került sor az észak-franciaországbeli városban május 2—18. között, a HUNGEXPO rendezésében. A „Magyar Hetek" célja hazank gazdasági és kulturális életének bemutatása volt, kiállítások, irodalmi, zenei, táncestek és népművészeti bemutató keretében. A nagy sikerű rendezvényeken a HUNGEXPO felkérésére részt vett egyetemünk tánckara és zenekara is. Zsúfolt program keretében utcákon, tereken, áruházakban táncolva öregbítették az együttes nemzetközi hírnevét.

ÚJUL ÓBUDA

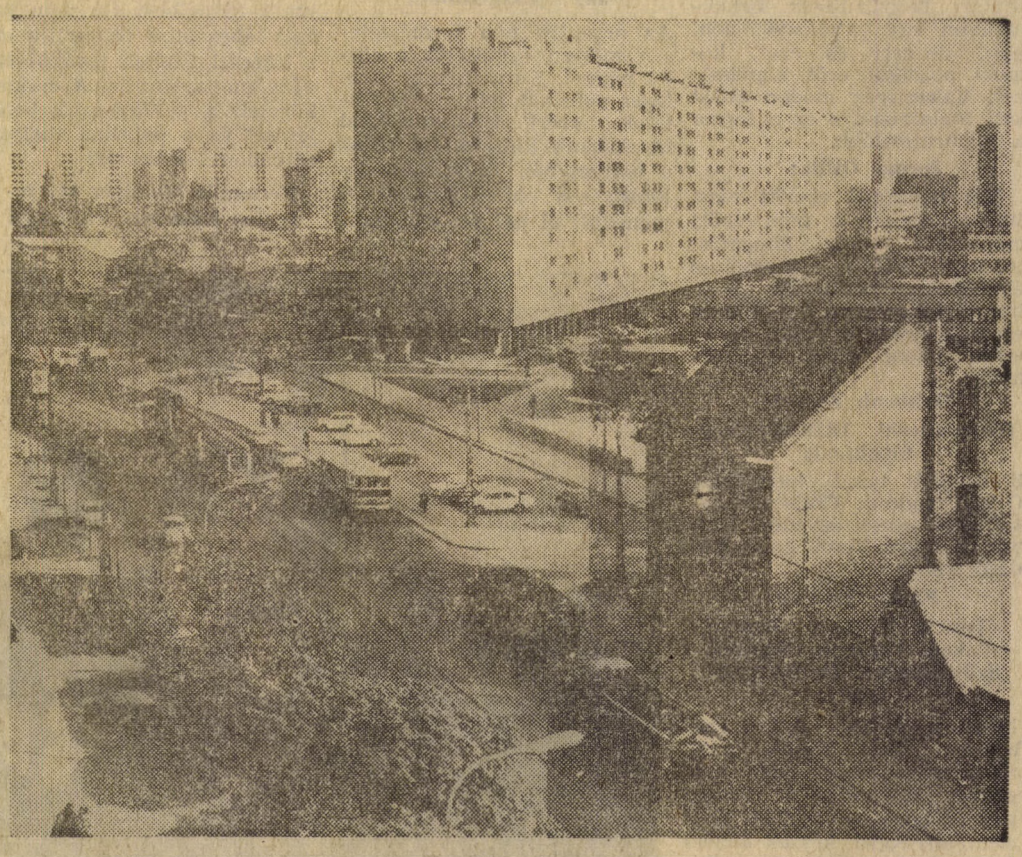

Fotó: Eisenkrammer Károly

KÉT VIZSGA KÖZT

tudom, hogy szerencsés ember vagyok

Fotó: Eszes István

Ismét azon kapjuk magunkat, hogy számba vesszük, kiktől is kell idén búcsút vennünk. Kik azok, akik egyetemi pályafutásuk utolsó állomásához közelednek. Megtesszük a számvetést minden évben, nem szokásból, nagyon is tudatosan. Egymás után soroljuk az ismert neveket, hogy aztán egy-kettőnél megállva rábírjuk őket, a diáktarisznyában felgyülemlett sok-sok tapasztalatból hagyjanak ránk is valamit, egy baráti beszélgetés közben.

Kovács Pista kacskaringósabb, kevésbé szélesre taposott ösvényen jutott el az egyetemre, mint a hallgatók többsége. Szakma, érettségi, egyetem: nem hagyott ki állomást.

— Gimnáziumba mindössze egy évet jártam nappalin Békésen. Édesapám meghalt, kistestvéreim voltak. Úgy gondoltam, nem terhelhetem a családot azzal, hogy gimibe járok, inkább szakmát tanulok, és aztán estin folytatom a továbbtanulást. Egy újsághirdetés alapján jelentkeztem a Magyar Kábel Műveknél, ahol akkor indult a kábelkészítő szakmunkásképzés. A tanulás viszonylag könnyen ment, nem túl nagy megerőltetéssel értem el kitűnő eredményt. Szerettem a szakmát is, a társaságot is. A gyári ipari tanuló KISZ-alapszervezet — számomra teljesen váratlanul — engem választott meg titkárnak. Nagyon meg voltam riadva, hiszen meglehetősen halvány elképzeléseim voltak arról, hogy mit és hogyan kellene csinálni. Sose felejtem el az első taggyűlést. Egy politikai vita volt, nekem kellett a bevezető előadást tartanom. Sokat készültem és nagyon ideges voltam. Nagy meglepetésemre igen jól sikerült a vita, amiben persze meghatározó szerepe volt annak, hogy érdeklődő emberekből állt az alapszervezet. Ettől kezdve nagyon sok vitát szerveztünk, saját szórakoztatásunkra, művelődésünkre sikerült néhány nagyon jó megmozdulást csinálni.

A sulit befejezve a Magyar Kábel Művek kábel- és vezetékgyárában kezdtem el dolgozni. Amikor megalakult az önálló gyár, a gyári KISZ-csúcsvezetőségbe jelöltek titkárnak. Ha alapszervi titkárrá választásomkor meg voltam riadva, most még inkább. Úgy éreztem, hogy én ezt nem bírom ellátni, nincsenek meg hozzá a vezetési, műveltségi, politikai feltételeim, hogy hét alapszervezet, mérnökök, technikusok, szakmunkások titkára legyek. Komoly biztatásokat kaptam minden irányból, s végül, ha félve is, elvállaltam. Ennek — noha akkor persze nem tudhattam — döntő szerepe volt abban, hogy végül is a közgazdasági egyetemre kerültem. Korábban úgy gondoltam, hogy majd elvégzek valamilyen technikumot is, aztán valamelyik műszaki főiskolára jelentkezem. Csúcstitkárrá választásomból eredően viszont, részt vettem igazgatói tanácsüléseken és egyéb tanácskozásokon, ahol persze rengeteg közgazdasági problémával találtam szembe magamat. Sokszor olyan dolgokról hallottam, amiket nem értettem, ugyanakkor a véleményemet (mint a KISZ-tagság véleményét) elvárták, s éreztem, hogy nekem azt el is kell mondanom. Nagyon nehéz volt, borzasztóan gátlásos voltam eleinte. Viszont éppen a fentiek miatt nagyon sokat beszélgettem a közgazdasági osztály vezetőjével, és ekkor kezdtem megsejteni a pálya szépségeit, így kezdtem el vonzódni a közgazdaságtanhoz, és azon gondolkozni, hogy ide jelentkezzek. Közben, ha nem is zökkenőmentesen, hiszen nagyon sok probléma volt (körülbelül 30 százalékos volt a KISZ szervezettsége, három műszak, sok bejáró, nem függetlenített titkár voltam, tehát helyettesíteni kellett, ha valahová mentem) sikerült beindítani a munkát, s hogy nem is rosszul, azt bizonyítja, hogy olyan jogköröket kaptunk akkor, amiket most ír elő az ifjúsági törvény. Ugyanakkor estin elvégeztem a gimit és ezzel párhuzamosan a marxista középiskolát. Így utólag ez nagyon soknak tűnik, de én akkor nem éreztem, hogy nagy teher ezt végigcsinálni. Szinte minden percem foglalt volt, de úgy éreztem, hogy teljes az életem.

— Az eddig elmondottak után kicsit meglepő, hogy nappalira jelentkeztél. Hogy szántad rá magad erre?

— A gyári lapnál volt egy Szántó Jenő nevű újságíró-gyakornok, aki itt végzett az egyetemen. Ő biztatott erre. Nekivágtam, abban a tudatban, hogy vesztenivalóm nincs. Töriből mindig jó voltam, a felvételim is sikerült. Annál inkább féltem a matektól. Ebből éppen hogy becsurogtam az egyetemre.

— Gondolom, az első éved nagyon nehéz volt.

Igen. Nagyon sok gondom volt a matekkal. Hiányzott az elméleti alap. Hosszú, keserves és türelmes munkával sikerült pótolni a hiányokat. A másik ilyen tárgy az orosz volt. Utoljára öt évvel egyetemre kerülésem előtt tanultam oroszt. 1500 szót írtam ki az első félévben. Az összes időm ötven százalékát orosz- és matektanulással töltöttem. Éreztem, ha lazítok, kipenderülök az egyetemről. A szobatársak — Balaton, Sallai, Forgó — rengeteget segítettek. Itt nemcsak a matekból és oroszból nyújtott konkrét segítségre gondolok, hanem a légkörre, amit közösen kialakítottunk, és ami nagy húzóerőnek bizonyult. Tudom, hogy szerencsés ember vagyok. Jót tett nekem, hogy megválasztottak csúcstitkárnak, hozzásegített a pályaválasztáshoz, a vállalatom minden megkötés nélkül javasolt az egyetemre, felvettek, és ha nem olyan szobatársakat kaptam volna, mint kaptam, talán másképp alakulnak a dolgok. Szóval a körülmények is segítettek. Így sikerült elérnem, hogy az első félévet 4 egésszel, azelső évet 4,5-tel fejeztem be annak ellenére, hogy az egyetemi KISZ-munkába is bekapcsolódtam. Első félévben szervező titkár, második félévben évfolyamtitkár voltam. Ezt az évet most is úgy tartom számon, hogy ez volt a hőskorszakom. Azt hiszem, ezt képtelen lennék még egyszer végigcsinálni.

— Az egyetemi KISZ-munkában több területen dolgoztál: másodévtől ipari kari szervező, majd kari titkár, később a vb érdekvédelmi felelőse lettél. Nyilván sok tapasztalatot sikerült összegyűjtened. Mit hagynál ezek közül tanácsként a későbbi mozgalmárokra?

— Egy időben nagyon rámsütötték, hogy gyakorlatias ember vagyok. Én ezt nem tagadom és szeretnék is az maradni, mert a gyakorlat éppen konkrétságában nagyon sokat ad.

Helyesnek tartom, ha elvi alapon indul a vita, így tisztázzuk a célokat, de azt tudomásul kell vennünk, hogy a megvalósítás nem további ülésezésekkel megy, hanem a tagok között végzett agitációs és szervező munkával. Szerintem feltétlenül csökkenteni kell az értekezéseket, ülésezéseket, mert ha nem tesszük, az oda fog vezetni, hogy a vezetőség kiborul, a tagság pedig nem érzi, hogy van vezetősége, mivel az így nem tud hatni az alapszervezetekre. A másik probléma — ami részben kapcsolódik az előbbihez — ne féljünk a merész, új formákkal való kísérletezésektől. Lehetőleg fiatalosan, minél kevesebb bürokratizmussal végezzük a mozgalmi munkát, de a képviseleti rendszerben nagyon fontosnak tartom a szigorú egységet és fegyelmet. Ehhez hozzátartozik a képviselők alapos felkészítése, a képviseleti munka koordinálása, és az, hogy erősítsük a szabályozott hallgatói képviseletet. Ezzel tudjuk csökkenteni a spontán „tanszéki beugrások" számát és súlyát, elkerülni azt, hogy egyedi példák általánosításából adódjanak problémák, vagy nem valós érdekek kerüljenek előtérbe.

— Ezek a mozgalmár tapasztalatai és tanácsai. Mit mond a diák? Meg vagy-e elégedve a képzéssel, amivel útnak indítanak? Milyen tapasztalatot tudnál átadni azoknak a hallgatóknak, akik hajlandók annak érdekében többletmunkát is vállalni, hogy jó szakemberekké váljanak?

— Azzal kezdeném, hogy általános vélemény szerint — és ehhez én is csatlakozom — ipar szakon jó a képzés. Elméleti és módszertani szempontból is megfelelő alapokat kapunk, amihez később is tovább olvasgatva minden lehetőségünk megvan, hogy jó szakemberek legyünk. Úgy érzem, aki az egyetemen többékevésbé rendesen tanul (márpedig jó néhány kurzust alaposan végigdolgoztattak velünk), az most végzéskor nem lehet túlságosan megijedve.

Nekem személy szerint nagyon sokat adott a szakkollégium. Én nagyon biztatom az elsőéveseket, hogy aki igazán akar tanulni és komolyan veszi az önképzést, az lépjen be a szakkoleszba. Ez egy önként vállalt kényszerűség arra, hogy elővegye a témáját, foglalkozzon vele. Az ember alapvetően hanyag, és mindig talál mentséget a maga számára. Én például minden valószínűség szerint nem írtam volna két TDK-t, ha nem vagyok szakkollégista, és nem lett volna nehéz megmagyarázni magamnak, hogy miért nem. Szintén saját tapasztalatomból tanácsolom mindenkinek, hogy nagyon komolyan alapozza meg azt a tudományos területet, amit választ. Széles körről induljon, szerezze meg az általános szakmai intelligenciát, és csak azután specializálódjon. Akkor viszont legjobb egy témában elmélyedni és nem ugrándozni a témákon. Én magam három témába vágtam bele és biztos vagyok benne, hogy jobb lett volna, ha egynél maradok és azt csinálom végig. Nagyszerű dolog az, ha van egy terület, ahol „nem tudják megfogni az embert".

— Az utolsó kérdés természetesen így hangzik: Hol fogsz dolgozni?

— Biztos választ még nem tudok adni, de lehet, hogy a szervezés tanszéken maradok gyakornokként. Az a két év úgy gondolom, nagyon sokat adna a szakmai továbbfejlődésemhez. De annak ellenére, hogy megkötésük nem volt, visszavárnak a Kábel Műveknél is.

A beszélgetés során nagyon megkapott engem az a mondat, ami a címben is szerepel. Mégpedig azért, mert világos, hogy sok más lényeges dolog (akarat, képesség, kitartás) mellett a szerencsének volt legkisebb szerepe Kovács István életútjának eddigi alakulásában. Viszont aki néhány körülmény kedvező alakulását ennyire tudja értékelni, az alapvetően optimista ember. S az optimizmus — úgy érzem — nagy kincs és nagy hajtóerő. Ez is hozzátartozik Kovács Pista portréjához.

Nagy Katalin

Fotó: Eszes István

A TDK-konferencia kapcsán

Két fél napot, egy teljes szekciót „ültem" végig az idei TDK-konferencián. Mégis azt mondhatom, hogy első kézből kevés ismeretem van az ülésről, hisz 16 szekció volt összesen. Véleményem a másodkézből kapott hírekkel egybehangzóan, alapvetően jónak minősíti az idei seregszemlét, fejlődésében nézve pedig még inkább ezt mondhatjuk el.

Elégedettségünk azonban csak néhány napig tart — szerencsére —, aztán az *újabb, nagyobb, értékesebb teljesítmény elérésére sarkall.* Rövid írásom is ezzel kapcsolatos.

Nem árt ismételten tisztázni, hangsúlyozni, *mit ér a TDK-dolgozat írása, készítője számára, s milyen haszonnal jár a diákkörben végzett munka.* Szakmai fejlődésünk szempontjából az egyetemen eltöltött 4—5 év soha vissza nem térő lehetőség. Ezt minél előbb minél magasabb fokon kell kihasználni. Minél előbb meg kell tanulnunk önállóan és igényesen kutatni, amin mind az elméletek továbbfejlesztését, mind a gyakorlati megvalósítások keresését értem. Hogy ez a szép elvárás megvalósuljon, lehetőleg már az első, második évben elkezdődő *egyénre szóló koncepciózus munkára van szükség.* (Ma még a többség számára csak a szakszeminárium jelenti, pontosabban mondva jelenthetné a komoly szakmai munka kezdetét. Ez túl későn van, s mivel nincs előzmény, tapasztalat, igen gyakran hibás a választás.)

A koncepció kidolgozásának legfőbb feltétele, kulcsa; alkalmas tanár segítsége. A végrehajtás pedig — a tanári segítség mellett — a kollektív munka. Nos, ezt biztosítja széles rétegek számára a tudományos diákköri tevékenység.

Kevesebbek számára, *de a legjobb lehetőségeket nyújtja az egyetemen a szakkollégium.* Tréfásan szoktam mondani, hogy engem megdöbbent: nem akar mindenki jelentkezni! Mert a szakkollégium csak nyújt, segít. Hogy magasnak tűnnek a követelmények? Most csak elhinni lehet, de később meggyőződéssé válik, hogy az ember fejlődése számára a legnagyobb segítség a minél nagyobb és egyre magasabb követelmény. (Egyébként a magas követelményeken korábban kellett volna elgondolkodni.)

A szakkollégium tehát tanári segítséget, a kollektíva segítségét és kedvező tanulási feltételeket kínál. De az értékes kollektíva kialakulása a jelentkezőkön is múlik, többek között azon, hogy *jelentkeznek-e azok, akikben benne van az a lehetőség.* Azt is mondhatnám kissé magasztosan, hogy *legkevésbé magánügyről* van szó. Lényegében tehát csak egy dolog van, amit el tudok fogadni, s amin nem döbbenek meg: hogy nem vesznek fel mindenkit.

A TDK-dolgozatok írása, de szakszemináriumok kapcsán is felmerült, hogy a tudományok differenciálódása folytán, a társadalomtudományokban pedig különösen, az alkalmazó kutatások több tudomány eredményének felhasználását igénylik. Ehhez *több tanár rendszeres segítsége szükséges.* Ezt a jelenlegi szervezeti keretek ma még nem teszik megfelelőképpen lehetővé. (Az ember szorongva megy oda a tanárhoz, „csak úgy".)

A szekcióülésekkel, illetve az értékelésekkel kapcsolatban is van néhány megjegyzésem. Továbbra is megoldatlan a „hallgatóság" megfelelő tájékoztatása a dolgozatok tartalmáról (sőt a szekcióbizottságok is hasonló problémákkal küzdöttek — sok volt a dolgozat, kevés az idő). Szükségesnek tartanám, hogy a dolgozatok előadói az egész szekció folyamán alkotóan, aktívan vegyenek részt a munkában, tehát versenytársaik munkájának megítélésében, bírálatában is. Az előadás bírálata kibővülhetne az egész szekció folyamán kifejtett tevékenység bírálatával.

Úgy tűnik, évről évre igen eltérő a szekciók színvonala, az első helyért folyó versengés szorossága a különböző szekciókban. A jutalomösszegek szekciók közötti elosztásában figyelembe lehetne venni például az elbírálások eredményét, s a kiadott pontösszeggel arányosan elosztani a pénzt. Igazságtalannak tűnik, hogy egyes szekciók úgymond „onthassák" a pénzt csak azért, mert abban egy vagy néhány „pénzes" tanszék képviselve van.

A pedagógia-oktatásügy szekció ez évben először szerepelt önállóan Több dolgozat is foglalkozott az *egyetemi oktatás problémáival,* de ez különösen örvendetes A dolgozatok is erősítették bennem azt a gondolatot, hogy az egyetemi oktatás módszertanának a jelenleginél sokkal lényegesebb kérdéssé kellene válnia — már tudniillik a köztudatban és az illetékes fórumokon. Az egyetemi tantárgyak oktatásának is megvannak a módszertani követelményei. Pedagógiai megfontolásokat igényel a különböző oktatási formák összehangolása, vagy bármilyen szervezeti változtatás is. Azt hiszem direkt módon ezeket a konzekvenciákat nem veszszük eléggé figyelembe. Ötletként vetem fel, hogy a pedagógia tanszéknek lehetnek ilyen feladatai is, a tanárszakosok oktatása mellett. Esetleg a jelenleginél nagyobb apparátussal — betölthetné az egyetemen a pedagógiai erjesztő szerepét. Néhány probléma, ahol pedagógiai megfontolásokra lenne szükség: 1. Az előadások didaktikai felépítése esetenként elképesztő. 2. Szintén az előadások gyakori jellemzője, hogy függetlenítik magukat a hallgatók ismereteitől (újszerű, érdekes és hasznos kutatási eredmények bemutatása sem éri el célját, ha a feldolgozáshoz szükséges alapismereteket nem ismerik a hallgatók). 3. *A szemináriumvezetők jelentős számban nem ismerik eléggé a legfontosabb oktatási módszereket,* pedagógiai fogásokat. Hogy tájékozatlanságuk mennyire megnehezíti munkájukat, sokszor maguk sem tudják. 4. *A hallgatók tömegeit senki nem tanítja meg, két-három évig kutatni, vagy egyszerűen csak korszerűen és eredményesen tanulni.* Hogyan kell irodalmat feldolgozni, ugyanazon tárgy különböző információit (előadás, szeminárium, irodalom, gyakorlati tapasztalat stb.) egységes rendszerbe összefoglalni. 5. A tárgyak jelentős részénél *a számonkérés* mind az ösztönzés, mind a reális és értelmes tudás számonkérése szempontjából *kétes értékű.* 6. Ebből is adódik, hogy oktatásunk eredményességének megítéléséhez a TDK-eredmény mellett csak a kétes értékű jegyek állnak rendelkezésre.

Összefoglalásképpen azt lehetne mondani, hogy az egyetemre kerülés hatalmas szabadságot jelent, de ez, ha mélyebbre nézünk, pedagógiai anarchiát takar. *Egyetlen iskolatípusban sem fecsérelünk el annyi energiát,* a helytelen és rendszertelen tanulás, valamint tanítási módszerek miatt, mint éppen az egyetemen. Hiszem, hogy ebben sokan egyetértenek velem.

Hogy kissé kapkodó bírálataimat összefogjam, az elmondottakat egy lehetséges szempont szerint összefoglalom. Az elmondottak azt célozzák, hogy *a hallgatók több és rendszeresebb tanári segítséget kapjanak.* Amennyire lehetséges, *személyre szóló segítséget,* képességeiktől és rászorultságuktól függően. Ez önmagában is nagy lépés lenne a fizikai származásúak segítésében. Ez a munka az oktatóktól jelentős pluszt kíván, s *ezt a pluszt más néven nevelőmunkának lehetne nevezni.* Az oktató-nevelő, s különösen a nevelőmunka nehezebben megfogható (pl. értékeléskor) mint egy funkció, tudományos produktum, KK-munka, de társadalmi haszna legalább akkora. Ezért meg kellene próbálni végre megfoghatóvá tenni, megfogni, követelni és értékelni.

Veres Pál

UTÓLAG A KEN-RŐL

Túl vagyunk a rendezvénysorozaton, a KISZ-vb kiértékelte az egyetemi napokat, a „Közgazdász” tudósítói is leírták véleményüket. A rendezvényenkénti értékelés már megvolt. Ezért itt csak kiegészítéseket szeretnénk tenni.

A KEN célja az volt, hogy erősítse a tanár—diák kapcsolatokat, az egyetemhez való kötődést és mozgósítsa a hallgatókat. Nem a legjobb szájízzel írom e cikket, mert mi, rendezők nem teljesen így képzeltük el, bár a KEN elérte a kitűzött célokat és mindenképpen egy hagyomány alapjául szolgálhat, ha sikerül kiszűrni a hibákat. A KEN sajnos túlzottan elhúzott volt. Az első elképzelések szerint háromnaposra terveztük, úgy hogy reggeltől estig nonstop műsor legyen, de közbeszólt a naptár és ez döntött.

Sajnos nem sikerült az egyetemi rendezvényekhez édesgetni a hallgatóságot, ezt a KEN is tükrözte. Sokan járnak az „E” klubba, ide-oda, csak éppen az egyetemi rendezvényekre nem. Ennek is megvan az oka, mégpedig a lehetőségek hiánya. Itt nem a rendezvényhiányra gondolok, hanem a létesítményhiányra! Mert van egy klub, ami mindennek jó, csak klubnak nem, no meg az aula. Ilyen létesítmények mellett csak akkor lehet rendezvénysorozatot csinálni, ha jó idő van, mert az aula sajnos hideg. A KEN-t a majálishoz kívántuk kapcsolni, de nem akartunk eleve „bulikat” rendezni más felsőfokú intézmények bevett szokása szerint. A KEN igenis főleg komoly programokból álljon, ezt segítette a TDK bekapcsolása is, de teremgondjaink mellett egy TDK-t is nehéz megrendezni, nem hogy mozgató műsorsorozatot. Nagyon sajnáljuk, hogy technikai okok miatt a TDK-zárás egybeesett a vetélkedővel, de más megoldás már nem volt. A kezdés előrehozása fél 1-re megmentette a versenyt, de maradt a tömegnyomor a „Varga Jenő” Kollégiumban. Ez utóbbira rossz visszagondolni, mert a győztesek olyan öndíjkiosztást produkáltak, amire még nem volt példa, no meg arra sem, hogy pénzben nyereményre is számítottak egyesek, hiszen sokan visszavitték volna a nyert sör üvegét, betétjüket követelve, szerencsére hamar kiderült a „turpisság” (a majálison szintén sokan megtartották emlékbe a colás- és sörösüvegeket). Szemetelni tudunk az egyetemen is, de ami a kollégiumi klubban maradt, az már mindennek a teteje. A zárás előtt felkértem a jelenlevőket, hozzuk helyre a helyiséget, a választ egy — rendet kedvelő (?) — hallgató társnő adta meg: „Ezt nagyon szépen kérni kellett volna! Akkor esetleg...”

A Közgazdász előző számában —B— tollából ilyen megjegyzést találhatunk: „Tudunk már többszáz fős vetélkedőt szervezni... csupán énekkarunknak nem tudunk fellépést biztosítani. Szomorú”. De más is szomorú, a karok előzetes feladatként kapták a KEN összes rendezvényeinek propagálását, de mi lett belőle: az ipari kari plakáton kívül a többi kar „elkente” a propagandát, volt mezítlábas ker karos, illemhely, fordított kérdőjel, csak az információ hiányzott a plakátokról. Tisztelt —B—! Igazad van. Nem volt jó a propaganda, kevés információ került a hallgatók elé (bár ami volt, az nem volt eldugva!). A diákok rosszul voltak informálva, de hogyan lehet az, hogy a „Kék csacsi” esetét a kitétel után egy órával széltében-hosszában százak tárgyalták? A hibás tájékoztatás idejében letépetett, de így is zavart okozott. Az öreg diák találkozóról és a vetélkedőről nem kívánok szólni, de érthetetlen számomra, hogy vasárnap mit csináltak a hallgatók az úttörőstadioni „tömeget” leszámítva. A hétfői kosár-rangadó jól sikerült, a győzelem fényét még a kefír-, joghurtosztás is emelte (vasárnapról tolódott el). Megragadom az alkalmat külön köszönetet szeretnék mondani a Budapesti Tejipari Vállalat segítségéért, a friss, ízletes 500 pohár tejtermékért.

A Fórumot ilyen formában mindenképpen szükségesnek tartom. A Gellérthegy május 1-én az aulában vándorolt, az elázás utáni szórakozás este fél 8-ig tartott. Sikeres volt a SZOK, egyetemünk 118 oktatója kapott szavazatot. A szavazás módja körül a szervezés kezdetén voltak viták, de úgy döntöttünk, hogy nem kari alapokon adjuk ki a kupát, hanem a legtöbb szavazat szerint. Ez a megoldás mindenképpen helyesnek bizonyult, de a jövőben figyelembe kell majd venni, hogy az oktatók egy tekintélyes része csak későn kerül közvetlen kapcsolatba a hallgatókkal és többségük csak a diákok egy részét tanítják, természetesen ők is lehetnek a SZOK tulajdonosai.

Az első KEN lezárult, a következtetéseket és a hibák okát feltártuk, hogy jövőre kiforrottabban, jobban összeállítva induljon a II. KEN '75. Még egy-két megjegyzést szeretnék tenni:

A propaganda jövőre ne legyen előzetes feladat, külön csoport végezze ezt a tevékenységet. Rövidebb legyen a KEN, szakadjon el a kollégiumi napoktól. Az alap változatlanul a komoly program legyen, de több könnyebb műfajú betét is legyen. A szervezők mellett egy operatív segítő testület álljon. Meg kell oldani az informálás kérdését, „a KEN-ről — KEN-nek”) ne az idő és az olvashatóság függvénye legyen. Rendes tájékoztatót kell készíteni és ennek lehetőségét előre biztosítani.

Szeliánszky Nándor

Ketten. Fotó: Bajusz Károly

Gondolatok egy eredménytelen párbeszéd kapcsán

Április 30-án 18—22 óráig tartott a KEN Fóruma. Propagandája e lap hasábjaitól kezdve a plakátokon át a stencilezett kőnyomatosokig minden formában megvolt. A Fórumon rektorunk vezetésével részt vettek az egyetem állami, pártszervezetének és társadalmi szervezeteinek a vezetői, valamint a tanszékvezetők. Aki nem tudott eljönni, az kimentette magát és elnézést kért a résztvevőktől. A hozzá benyújtott kérdésekre a válaszait megbízottja hozta el. 2000 nappali tagozatos közgazdász egyetemista hallgatóból kb. 150—200-an jöttek el.

Nagyon, szinte megdöbbentően kevesen mentünk el a hallgatók közül. Családias volt a hangulat, hiszen majdnem mindenki ismerte a másikat. Az ottlevők 90 százaléka az egyetem ismert mozgalmi vezető rétege volt, és egy pár érdeklődő, mint például én is. Hol vannak a többiek? — ez volt az első kérdés, ami bennem felmerült... Van, aki nem megy el irodalmi estet hallgatni, vagy a zenét nem szereti. Az emberek ízlése különböző. Nincs ebben semmi különös. Az viszont már több mint furcsa, hogy ide nem jöttek el sokan. Kit nem érdekel, hogy milyen szempontok alapján döntenek húsába vágó kérdésekről?

Azt, hogy valakit annak a közegnek a problémái ne foglalkoztassanak, ahol él — ezt én nem tudom megérteni.

Én most nem a passzivitás okát akarom kutatni. Más az, ami engem ezután a rendezvény után elgondolkoztatott, és végül az írógép elé ültetett.

A Fórumot követő tanítási napon az egyetemen, a büfétől a zsibin át a könyvtárig a legkülönbözőbb pletykák keringtek.

— Minek rendezték meg az egészet, hiszen nincsen semmi értelme, minek játszunk demokráciát, mikor az egyetem ügyeibe a beleszólásunk úgyis minimális, annak meg fölösleges ilyen nagy felhajtást csinálni.

Azt azonban mondanom sem kell, hogy akinek — nem is keveseknek — ez volt a véleménye, azok közül egyet se láttam az aulában kedden este. Ők ahhoz a típushoz tartoznak, amelyik mindig és mindenütt a demokratikus jogait hiányolja, de amikor megkapja, igyekszik nem észrevenni azokat. Azt sem látja, hogy az általa KISZ-vezéreknek karrieristáknak titulált mozgalmi vezetőknek mennyi munkájába kerülhetett az, hogy partnerként fogadjanak el egyetemünk vezetői minket egy nyílt fórumon.

— Vannak, akik a Fórum sikertelenségének okát abban látják, hogy nem volt olyan megadott központi téma, amely körül a kérdések csoportosulhattak volna.

Szerintük így olyan szélesre tárultak a keretek, ami lehetetlenné tette a hasznos véleménycserét. Erre csak azt lehet válaszolni, hogy az egyetemi élet maga veti fel azokat a kritikus témákat, amelyeknek a megtárgyalása eleve céltudatosabbá tehette volna a Fórumot. Tehát szerintem a probléma gyökere nem ez.

Az este sikertelenségének oka a mi hozzáállásunk volt. Természetesen ide sorolom magamat is. Nem tudtunk élni megszerzett jogainkkal. Én is ahogy majdnem mindenki, úgy mentem oda, hogy meghallgatom, mit is fognak válaszolni a tanárok. Elmentem kibicelni, megnézni, hogyan izzadnak ők.

Mi majd — és nem én — kérdezünk, ők meg válaszolnak. Igaz, a Fórum vezetője bevezetőjében kihangsúlyozta, hogy most a tanárok is kérdezhetnek, meg hogy most két kapura megy a játék, de ez a gyakorlatban valahogy elsikkadt. Megmaradtunk annál a számunkra sokkal kényelmesebb formánál, hogy mi számonkérünk és kérdezünk, ami az eszünkbe jut. Ha pedig minket kérdeznek — tisztelet a kivételnek — majd csak mondunk valamit, vagy megpróbáljuk visszadobni ügyesen a labdát. Az volt az érzésem, hogy ezt a Fórumot mi, a diákok nem vettük komolyan. Nem készültünk fel elég alaposan arra, hogy élni is tudjunk megszerzett jogainkkal.

Régi igazság az, hogy jól kérdezni sokkal nehezebb, mint válaszolni. Jó pontos kérdéseket, alapos felkészülés, ismeretek nélkül nem lehet feltenni. Mi nem tudtunk így kérdezni. Utánagondolva nem értem — de én is úgy mentem el —, arra, hogy kérdezzek, nem is gondoltam. Pedig volt, ami érdekelt. Nem is fogtam fel a lehetőség nagyságát. Nem magamat akarom mentegetni — nem is volna értelme —, de más se fogta fel. Legjobb példa erre azt hiszem a lift.

Ez kavarta fel a legtöbb szenvedélyt, ehhez volt a legtöbb hozzászólás. Lehet-e diáknak, mikor, miért, hogyan használnia? Ki innen védte, ki onnan támadta, de megbolygatta a kedélyeket. Az is igaz, hogy én a kérdés súlyát tekintve nem ilyen fórumon érzem eldöntendőnek.

Miután ezeket így leírtam, jogosan kérdezhetitek, hogyha így látom, akkor miért nem ott álltam fel, és miért nem ott mondtam el ugyanezt? Meg kell mondanom, hogy ez az egész bennem ott kezdett csak el derengeni. Hogy miért nem álltam fel? Egyrészt nem volt bátorságom ott ezeket elmondani, másrészt nem tudtam volna így megfogalmazni.

Megszereztünk egy demokratikus jogot, a kérdezés jogát, ami viszont a felkészülés kötelességével jár együtt. Ez ebben a konkrét esetben is kötelességünk lett volna, partnereinkkel szemben.

Kezdetén vagyunk még a demokratikus jogaink gyakorlásának. Remélhetőleg a Fórum tapasztalatait nálam sokkal mélyebben fogja vezetőségünk elemezni és széles körben megvitatni. Mozgalmi vezetésünknek el kell jutnia olyan következtetések levonásához, amelyek jövőre bebizonyíthatják, hogy az idei eredménytelen párbeszéd csak tapasztalatlanságból és nem pedig tehetetlenségünkből eredt.

Sirola Miklós

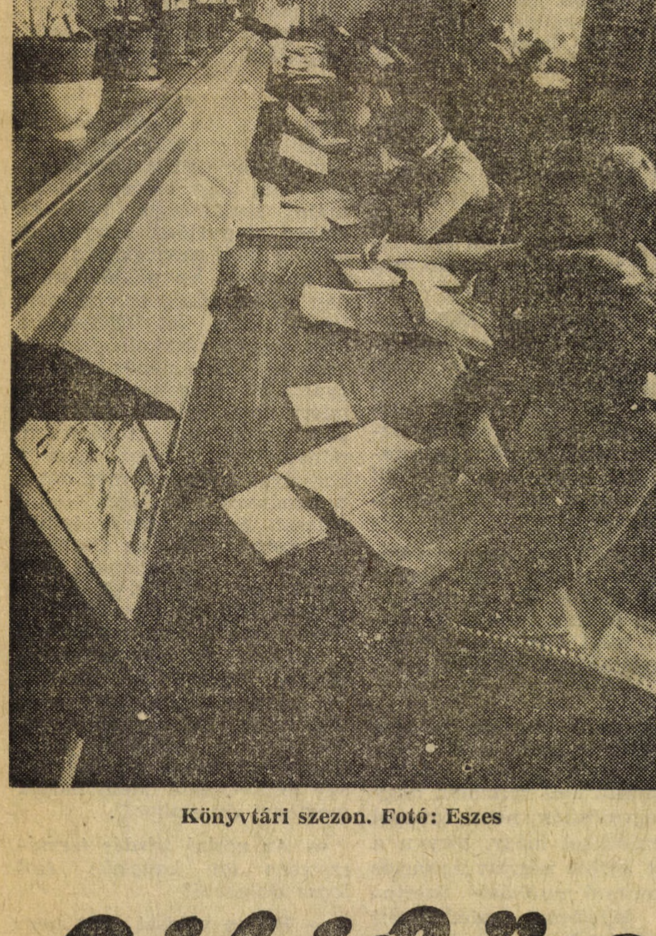

Könyvtári szezon. Fotó: Eszes

Aktívaülés után

Május 13-án a párt-vb és a KISZ-vb közös rendezésében összegyetemi aktívaértekezletet tartottunk. A meghívott *Nagy Richárd elvtárs*, a Budapesti Pártbizottság Végrehajtó Bizottságának titkára *előzetesen feltett kérdésekre válaszolt*. A kérdések *gazdasági és politikai életünk szinte valamennyi fontos területét felölelték* a mezőgazdasági programok hatékonyságától kezdve a vállalati jövedelemszabályozáson át egészen a KGST-n belüli integráció aktuális problémáiig.

Ritkán fordul elő, hogy ezekről a kérdésekről ilyen szakavatott véleményt hallunk, közérthető, nagyon megnyerő előadói stílusban. Különösen szimpatikus volt az, hogy *Nagy Richárd* elvtárs *válaszaiban nagyon nyíltan mutatott rá a problémákra, vázolta a megoldás módját, lehetőségeit. A résztvevők számára mindenképpen hasznos, sőt élményt jelentő találkozás volt ez.*

Magyarázatot kell viszont keresni arra, hogy *egyetemünk párt- és KISZ-aktivistái miért ilyen kis számban jelentek meg.* Kétségtelenül nem volt szerencsés fogás, hogy *Nagy Richárd elvtársat egy hét leforgása alatt kétszer is meghívtuk az egyetemre*, az első beszélgetés a *Rajk László Kollégiumban volt.* Ha már így történt, *lényegesen jobban előkészített propagandamunkával el lehetett volna érni azt, hogy akik nem voltak a Rajk Kollégiumban* — mert nem tudtak arról — *most eljöjjenek erre az aktívaértekezletre.* Nem hiszem, hogy különösen alapszervezeti KISZ-vezetőink a gazdasági és politikai képzettség olyan magas fokán állnának, amely feleslegessé tenné számukra az ilyen jellegű találkozásokat.

Az sem éppen megnyugtató, hogy *április végétől kezdve szinte minden alapszervezeti és egyetemi szintű rendezvényünkön* (gondoljunk csak az egyetemi vetélkedőre, ahol az aulában szinte szégyellni való volt az a sok üres szék, vagy a Fórumra) *a részvételi arány ilyen alacsony.* A tanulmányi kötelezettségekre való hivatkozás mögött mélyebb okok húzódnak meg, amelyek figyelembevétele nélkül egyetemi KISZ-munkánk hatékonysága nehezen fokozható.

Fábián Jutka

Látókör

Erdei Ferenc: Emberül élni

Ezzel a kötettel Erdei Ferenc utolsó megkezdett munkáját veszi kezébe az olvasó. Mindössze három ív megírására, összeállítására hagyott időt a szerzőnek hirtelen bekövetkezett halála. A kötet hátramaradt, részletesen kidolgozott terve azonban lehetővé tette, hogy ha nem is egyenértékűen, mégis az ő elgondolásai alapján befejezzük a megkezdett válogatást, és ezzel egy nem mindennapi, a hagyományostól eltérő munka közreadására vállalkozzunk.

Erdei Ferenc emberi portréját, irodalmi-közéleti munkásságának több állomását igyekszik megismertetni ez a kötet — de mindezek tükrében az 1956 előtti év utáni kor eseményeibe is betekintést nyer az olvasó. Előszavában Erdei Ferenc azt írja, hogy nem tartja különlegesnek, kivételesnek életpályáját. Ám végigolvasva a kötetet, az olvasó előtt egy nagy formátumú ember alakja emelkedik ki, akinek ugyan — mint írta — „semmi egyénieskedő ambíciója sem volt, ősei életát kívánta folytatni”, de akinek pályáját nagy erejű tehetsége és a kor mégis rendkívülivé avatta.

(Megjelent a Gondolat Könyvkiadó gondozásában.)

Megalakult a TIT Ifjúsági Szekciója

1974. április 30-án a Kossuth Klubban mintegy 50 egyetemista részvételével megalakult a *TIT Ifjúsági Szekciója.* Szeretnénk, ha a budapesti egyetemek és főiskolák hallgatói közül minél többen vennének részt a szekció munkájában melynek *feladata ifjúsági* — elsősorban szakmunkástanuló — *klubok szervezése, ill. már működő klubok munkájába való bekapcsolódás.* (Szakkörök vezetése, előadások tartása stb.) Ezzel párhuzamosan *szeptembertől előadóképző-sorozatot* indítunk. Az első előadás szeptember 12-én, délután 6 órakor lesz a Kossuth Klubban, s ettől kezdve minden második hét csütörtökjén lesz egy-egy előadás. Akik eddig még nem jelentkeztek, a szekció első munkaülésén jelentkezhetnek.

Beszélgetés egy portugál diákkal

Beszélgető partnerem egyetemünkön tanuló portugál diák, aki a katonai szolgálat, a gyarmati háború elől menekülve hagyta el hazáját. Érdekes, színes egyéniség, akinek mondanivalóját még érdekesebbé teszi, hogy portugál szemmel kommentálja a világ figyelmének középpontjában álló portugál eseményeket.

— Miért hagytad el hazádat, és hogyan kerültél Magyarországra?

— Amikor elhagytam Portugáliát (18 évesen) politikailag még éretlen voltam. Otthon nem is lehetett egykönnyen politikai műveltséget szerezni. Azt azonban már akkor világosan láttam, hogy a gyarmati háború nem az én háborúm, értelmetlen és igazságtalan. Természetesen nem akartam tőlem idegen célok érdekében meghalni. Ez általában jellemző a sorköteles emigrációra. Miután elhagytam Portugáliát, először Svájcba mentem, ahol beiratkoztam az egyetemre. A tanulás mellett dolgoznom kellett, napi 9—10 órát konyhákon, vagy trógerolással. Abba kellett hagynom az egyetemet. Ekkor tudtam meg az emigráns portugál diákok szervezetétől, hogy a szocialista országok egyetemein ösztöndíjat lehet megpályázni, amit rögtön meg is tettem. Így kerültem erre az egyetemre.

— Mik az elképzeléseid saját jövőddel kapcsolatban?

— A portugál fordulat előtt arra gondoltam, hogy végleg itt maradok. Most megváltozott a helyzet, és ez lehetővé teheti, hogy majd hazamenjek. Ez egyelőre még nem lehetséges, hisz egyrészt be kell fejeznem az egyetemet és utána még a gyakorlattal is szeretnék megismerkedni, másrészt, tart még a háború. Mindenesetre hazatérésem után is szeretnék Magyarországgal kapcsolatban maradni, kamatoztatni nyelvtudásomat és az itteni helyzet ismeretét. Erre meg is lesz a lehetőségem, hisz a portugál—magyar kapcsolatok jelentős fejlődése várható.

— Hogyan látod a jelenlegi portugál helyzetet, és Portugália jövőjét?

— A portugál helyzet megértéséhez alapvető a katonai hatalomátvétel elemzése. Mik az előzményei, kik és miért hajtották végre? Előzménye a kolonialista-fasiszta rendszer, ami alapjaiban rothadt és anakronisztikus volt. Összeomlását jelentősen meggyorsította a 13 éves gyarmati háború, ami az ellentmondások végső kiéleződéséhez vezetett. Nemcsak a közismert gazdasági problémákat idézte elő, hanem a költségvetés 50 százalékát feleméztve konzerválta az infrastruktúra, az oktatás elmaradottságát is. Sok ezer portugál fiatal halálát okozta, ami szintén hozzájárult az egyre növekvő elégedetlenséghez. Ezzel párhuzamosan a hadseregben is krízis alakult ki. Az alkalmazott politika vak fegyelmet követelt (még a tábornokok véleményét sem vették figyelembe), teljesen demoralizálta a hadsereget és megosztásához vezetett.

A Fegyveres Erők Mozgalma, az úgynevezett kapitányok mozgalma, alacsony rangú tiszteket tömörít, akik népi rétegekből származnak és végig fenntartották a kapcsolatot a néppel, és annak követeléseit tartották szem előtt. Ez a katonai hatalomátvétel ezért nem a megszokott puccs, minőségileg más. A Fegyveres Erők Mozgalma egyébként már rég létezett, amikor Spinola könyve megjelent. Spinola színre lépése nagyon megkönnyítette a hatalomátvételt, mert a tábornok országosan elismert személyiség. Az irányítás azonban végső soron a Fegyveres Erők Mozgalmáé, ami nem engedi, hogy Spinola eltérjen a mozgalom programjától. A mostani rezsimet a lakosság túlnyomó többsége támogatja és a külföldi beavatkozás rendkívül valószínűtlen.

A jövő elsősorban a gyarmati politikától függ. Egy éven belül nem hinném, hogy látványos változásra kerülne sor, mert a kormány nem választott, hanem ideiglenes és nem engedheti meg magának, hogy alapvető változásokat eszközöljön. Ha betartják a Fegyveres Erők Mozgalmának programját, akkor a választások után a portugál nép fogja végérvényesen eldönteni, hogy Portugália milyen politikát folytasson a gyarmatokkal kapcsolatban. Természetesen, magát a háborút, amely mindkét oldalon áldozatokat követel, minél előbb be kell fejezni. A végső cél, a gyarmati területek teljes függetlensége. Éppen ezen cél elérésének biztosítása végett szükséges egy átmeneti időszak. Szerintem a felszabadító mozgalmaknak el kell fogadniuk a jelenlegi portugál vezetés tűzszünetajánlatát és politikai pártokká kell szerveződniük, fenntartva a harc folytatásának lehetőségét, arra az esetre, ha a portugál politikában a gyarmatok megtartásának hívei kerekednének felül. Az azonnali függetlenségig folytatott harcot a következők miatt tartom türelmetlenségnek. A helyzet rendkívül bonyolult. A felszabadító mozgalmak megosztottak, egymás ellen is harcoltak, a fehér kissebbség pedig a status quo fenntartásának híve, míg Rhodézia és Dél-Afrika, amelyeknek hosszú határuk van a portugál gyarmatokkal, érdekeltek Angola és Mozambik függetlenségének megakadályozásában. A portugál kivonulás után fennállna a Rhodézia mintájú puccsok veszélye. Ez pedig sokkal veszélyesebb lenne a mostani helyzetnél, tekintve, hogy Dél-Afrika sokkal erősebb, mint Portugália. Szerintem a felszabadító mozgalmaknak a portugál kommunista és szocialista pártokkal kell együttműködniük, az átmeneti időszakra (2—3 év) konkrét tervet kidolgozniuk, széles tömegmozgalmat szervezniük, felszámolniuk a felosztottságot és így megerősödniük.

Abban, hogy az egy év múlva megtartandó portugál választásokon a gyarmatok függetlenségét támogató erők győznek, nem kételkedem, mert a portugálok jól tudják, hogy a fasizmus bukását is nagyrészt a gyarmati népek harcának köszönhetik.

Sas István

„Az ösztönzés adott önbizalmat"

A tanuláshoz mindenkinek joga van — ez közismert tétel. Az egyenlő joghoz azonban egyenlő lehetőségek is szükségesek — így valósítható meg maradéktalanul az, hogy az egyetemre csak a legokosabb, legtalpraesettebb stb., vagyis a leginkább idevaló emberek kerüljenek be. Hogyan lehet ezeket az egyenlő lehetőségeket, egyenlő tanulási feltételeket biztosítani? Erre a kérdésre nincs egyértelmű, s kielégítő válasz, hiszen ezeknek a feltételeknek jelentősebb része a családhoz kötődik és csak kisebb százaléka a különböző oktatási szintű iskolához. Rendelettel a tananyag egységesítésével lehet arra törekedni, hogy a különböző színvonalú iskolákat nagyjából egyenlő szintre hozzák — bár a tökéletes megoldás itt is elképzelhetetlen (falu, város különbsége). És ez még a könnyebben megoldható gátló tényezők közé tartozik. De a családokat nem lehet rendeleti úton arra kényszeríteni, hogy biztosítsák gyerekeik számára az átlagosnak megfelelő tanulási feltételeket. Egyrészt nem mindegyik család rendelkezik elegendő anyagiakkal, másrészt a családok „műveltségi szintje" is eltérő. Van, amelyik szülő tud a tanulásban segíteni, van, amelyik nem, akad olyan is, aki mindent megtesz azért, hogy gyereke továbbtanulhasson, van olyan szülő, aki nem támogatja a tanulást, a munkát „kifizetődőbbnek" látja. Az okok rendkívüli differenciáltsága az egyenlő tanulási feltételek ellen hat.

A hátrányos helyzetű gyerekek továbbtanulásának elősegítése jórészt külső segítséggel megvalósítható. Az eredendő okot megszüntetni nem tudjuk — így csak azok tompítására, ellensúlyozására törekedhetünk. Az egyetemen működő, több éves múltra visszatekintő Studium Generale mozgalom is e cél elérésére törekszik.

Hogy az egyetemi hallgatók önzetlen segítőkészségének megvan az eredménye, könnyű lenne statisztikai adatokkal bebizonyítani. Előbb és hitelesebb mindez, ha egy volt stúdiumost hallgatunk meg, aki saját tapasztalatai alapján mondhatja el, hogy látja ő e mozgalmat, milyen segítséget jelentett számára a Studium Generale-ban való részvétel:

Közel egyéves egyetemi múlttal, hogy látod a stúdiumi oktatást, az egész mozgalmat?

— Azt, hogy most egyetemista lehetek, nagy részben a Studiumnak köszönhetem. Vidéki szakközépiskolába jártam, az oktatással nálunk sok probléma volt, főleg vonatkozik ez a matematikára, amit a szakmai tantárgyak szinte teljesen háttérbe szorítottak. A Studium táborban nagyon jó szemináriumvezetőnk volt matematikából, a hiányosságok nagy részét „felderítettük", a sok példamegoldással ezek nagy részét ki is küszöböltük. A PG szemináriumvezetőnk nem volt egy kimondott „tanártípus", de így is rengeteg újat tanultunk és főleg összefogtuk, rendszereztük a középiskolai anyagot, a mechanikusan betanult dolgokat értelmeztük.

— Itt az egyetemen is érzed a Studium eredményességét, vagy ez a sikeres felvételi vizsgával befejeződött?

— A Studium a felvételi vizsgára készít fel, s ezzel az egyetemre is. Például a matematikából tanultakat most nagyon jól tudom hasznosítani az analízisben. Csak a szakközépiskolai oktatás nem lenne elég biztos alap. De nemcsak szakmai téren érzem a Studium hatását. Az ösztönzés adott önbizalmat, hogy bízzak magamban, legyen elég kitartásom. Nekem talán az előfeltételek elégtelensége miatt többet kell pótolnom, s ezt már főleg nem is a konkrét tananyagra értem, hanem amit mi „általános műveltségen" értünk, színház-, mozi-, hangverseny-látogatás stb.

— A volt stúdiumos csoportokkal tartottátok az egyetemen is a kapcsolatot?

— Mindössze hárman vagyunk itt Pesten — a fiúk most katonák —, de nyugodtan mondhatom, tartjuk a kapcsolatot. Egy jellemzőbb példa, amikor a Pécsen tanuló társunk feljött Pestre, meglátogatott bennünket, mi csináltunk neki programot is. A volt szemináriumvezetőink végzősök, így velük ritkábban találkozunk. De még ilyenkor is segítenek tanácsaikkal, s a szidás sem maradt el a félévi rossz átlag miatt.

— Részt veszel az egyetemen működő utóstúdiumi foglalkozásokon?

— Nem. Ezt részben időhiánnyal magyarázom, részben pedig azzal, hogy nem mindig értesülök róla.

Kocsi Ilona

Kapusvízió

Szocialista Vállalat

Állami vállalat – társadalmi tulajdonjog

II.

Az előző részben ismertettem az állami tulajdonjog szocialista gazdasági reformokig fennálló „hagyományos" megoldását. Most rátérnék az újabb tulajdonjogi vitákra.

A legtöbb megoldási kísérlet a hagyományos tulajdonjog-fogalom alapján áll és a vállalati operatív igazgatási jogot igyekszik különböző módon „modernizálni". Ebbe a csoportba tartozik szinte teljes egészében a szovjet, a román és a bolgár jogirodalom, de a magyar irodalom is több ebbe a körbe tartozó kísérletet produkált. Így megemlíthető az az álláspont, mely szerint az állam a nagyüzemi tulajdongyakorláshoz igazodva csak az ún. stratégiai, tehát az alapvető tulajdonosi jogokat (alapítás, vezetők kinevezése stb.) tartja fenn magának és a részletekben való ún. taktikai tulajdonosi jogokat átengedi a vállalatoknak. Másik nézet, mely szerint a vállalat a tulajdonosi és a nem tulajdonosi minőség egysége: nem tulajdonos az állammal szemben, de tulajdonosként viselkedik partnereivel szemben áruviszonyaiban. Harmadik felfogás pl., hogy az állam tulajdonosi jogai a fejlődés jelenlegi szakaszában megoszlanak az irányító-alapító és a vállalati gazdálkodó szervek között.

Ma még általában kisebbségi nézetcsoportnak tekinthetők azok az álláspontok, amelyek az állami tulajdonjog kérdéseit nem a hagyományos tulajdonjog-fogalom alapján kívánják megoldani. Ezeknek az álláspontoknak közös kiindulópontja, hogy nincs „a tulajdonjog", mint örök, változatlan és feltétlenül kötelező jogi kategória. Egyrészt történetileg is különböző tulajdonjogi intézmények voltak — lásd pl. az ázsiai termelési mód vagy a hűbériség osztott, lépcsőzetes szerkezetű és közhatalmi elemekkel átnőtt tulajdonjogi intézményeit (a fejedelem, a földesurak, a faluközösség, de még a hűbériség jobbágya is bizonyos mértékben elsajátított — rendelkezett). Másrészt a gazdálkodás formáinak függvényében egy és ugyanazon gazdasági rendszerben is, egymástól különböző jogi felépítésű tulajdonjogi intézmények egymással párhuzamosan, illetve konkurrálva jelentkezhetnek. Ez utóbbira példa a burzsoá jogfejlődés köréből az angolszász jogfelfogás, amely sohasem fogadta el a római jogi tulajdonjogi kizárólagosságot — a common law szerint pl. a bérbe adó és a bérlő egyaránt tulajdonos, mert kölcsönösen kizárják egymást meghatározott jogok gyakorlásából.

Új típusú tulajdonjogok keletkezése

A tulajdonjogi többesség elvi lehetőségét elfogadva több szerző állítja, hogy a hagyományos árutulajdonjog indirekt tervgazdálkodás mellett már nem lehet megfelelő az állami tulajdonra, mert az nem áru jellegű: *gazdasági, illetve jogi lényege egyaránt a vállalatirányításban található.* A hagyományos tulajdonjogot tehát ezek a szerzők csak az állampolgárok illetve a gazdálkodó szervek (pl. szövetkezetek) vagyonára vonatkoztatják és az *állami tulajdonra nézve új típusú szerkezetet alkalmaznak.* E új típusú szocialista tulajdonjogéfogalmaknak két alapvető alakzata alakult eddig ki.

Az NDK, csehszlovák, és a lengyel gazdasági jogi irodalom terméke a *strukturált állami tulajdonjog.* A strukturált állami tulajdonjog lényege, hogy az állami tulajdon, mint egész az állami szervek, az önelszámoló gazdaságirányító szervek és a vállalatok (ez utóbbi kettő, mint nem hagyományos állami szervek) elsajátításra-rendelkezésre vonatkozó komplex államigazgatási, pénzügyi jogi, polgári jogi stb. jogosítványainak és kötelességeinek összessége. Az egész és rész dialektikája szerint az egész szintjén az állam, a részek szintjén az egyes szervek a tulajdonosok.

A másik változat, amely az állam — állami vállalat — viszonyt két eltérő tulajdonjogi intézmény, az *állam-államjogi tulajdona és a vállalat polgári jogi áru tulajdona* segítségével kívánja kifejezni. Ez a variáns a lengyel, a csehszlovák, a szovjet és a magyar irodalomban egyaránt felbukkan és az e körbe tartozó nézetek főleg abban különböznek egymástól, hogy mennyire vonatkoztatják az állami államjogi tulajdont a szövetkezetekre is. Az állami államjogi tulajdon a gazdaságirányítás jogintézményeit tartalmazza, szimbolizálva a népgazdaság tervszerűségén alapuló makroökonómiai értelemben vett egységét. Az államjogi tulajdon tehát nemcsak az ún. felügyeleti jogokat (alapítás, megszüntetés, vezetőkkel kapcsolatos munkáltatói jogok stb.) foglalja magába, hanem a kormányzati, funkcionális és ágazati, irányításban megnyilvánuló, az állami elsajátítás-rendelkezés körébe követlenül vagy közvetve tartozó gazdasági szabályozás jogi vetületét is. Az állam államjogi tulajdona egyszersmind egyáltalán nem zárja ki a csak a mellérendelt piaci viszonyokban érvényesülő vállalati árutulajdonjog elismerését.

Technikai vállalati tulajdonjog

A szocialista országok irodalmában több olyan álláspont található, amely bármilyen állami tulajdonjog létesítése nélkül is elismerhetőnek találja a vállalati árutulajdonjogot. E szerzők véleménye szerint, ugyanis a tulajdonjog egyáltalán nem a jogrendszer alapintézménye, hanem kizárólag az áruforgalom igényeinek kielégítésére szolgáló *célszerűségi technikai intézmény.* Így a vállalat tulajdonjogának elismerése nem sérti sem a szocialista tervgazdálkodást, sem a központi gazdaságirányítás hatékonyságát, sem a politikai-gazdasági értelemben vett állami tulajdont. A közfelfogás a vállalati tulajdonjogot általában a jugoszláv tulajdonfelfogáshoz fűzi, holott ez a jugoszláv terminológia szerint téves. Az uralkodó jugoszláv felfogás szerint a tulajdonjog fogalmi ismérve, hogy a tulajdonosokon kívül mindenki mást kizár az elsajátításból. Ilyen pedig társadalmi tulajdonnál nem lehet, ezért a társadalmi tulajdon terén tagadnak mindenfajta tulajdonjogot, tehát nemcsak az állami, hanem a vállalati tulajdont is. A vállalati tulajdonjog elismerése egyébként sem jelent szükségképp csoporttulajdont, a vállalati tulajdon alanya jogi szempontból a tagoktól elkülönült gazdálkodó szerv, mint jogi személy.

A tapasztalatok feltárása

Látható, hogy tudományos hipotézisből van elég bőven. A szocialista vállalat kutatási főirány munkáinak indulásakor a jogi kutatás abból indult ki, hogy az állami tulajdonjogra vonatkozó elméleteket monográfikus szinten lényegében feldolgoztuk. Hiányzik azonban az elméleti koncepciók gyakorlattal való szembesítése. Ezért a *kutatási főirány* első középtávú terve keretében (tehát 1975 végéig) a társadalmi tulajdon elméletével kapcsolatban az alapvető jogi kutatásokat szervező MTA Állam és Jogtudományi Intézet azt a célt tűzte ki maga elé, hogy feldolgozza az 1968 óta kialakult vállalati gazdálkodás és vállalatirányítás jogi vonatkozású gyakorlatát, részben azzal a praktikusabb céllal, hogy az eljövendő vállalati és gazdaságirányítási szabályozás céljára konkrét javaslatokat tegyen a gazdasági jogalkotás és jogalkalmazás megjavítása érdekében, részben pedig, hogy a gyakorlati tapasztalatok alapján igyekezzen a társadalmi tulajdon most már megalapozottabb és egységesebb jogi elméletét kialakítani.

Most folyamatban levő vizsgálatunk főbb részei:

— az ágazati gazdasági minisztériumok ún. vállalatfelügyeleti tevékenysége jogi lényegének megállapítása,

— a funkcionális, gazdaságirányítás és a vállalatok jogi jellegű kapcsolatainak elemzése,

— a vállalatirányító aktusok (jogszabályok, utasítások stb.) jogi dogmatikájának kialakítása,

— a szövetkezetek felé gyakorolt gazdaságirányítás és az állami vállalatok irányításának összehasonlítása,

— az állami vállalatok optimális önállósági mérvének jogi meghatározása, a vállalati önállóság jogi garanciáinak és jogi korlátainak egységes megállapítása (a vállalati tervezés, ár- és beruházáspolitika, pénzügyi és munkaügyi stb. szabályozás jogi vonatkozásainak intézményes feldolgozása a vállalati önállóság optimális mérvének kialakítása szempontjából),

— az állami vállalat jogállási differenciálásának kérdései (mennyiben kell az ágazati jelleg, a vállalati nagyság, monopolhelyzet stb. alapján a vállalatok között jogi különbségeket tenni),

— a vállalati kockázatvállalás és felelősség jogi rendszerének kialakítása,

— a szövetkezetek jogi értelemben vett vállalati jellegének vizsgálata a különböző szövetkezeti típusokban, a szövetkezeti és az állami vállalati jogállás összehasonlítása az indokolatlan különbségek megszüntetése érdekében,

— a különböző sajátos vállalati alakzatokra vonatkozó jogi szabályozás vizsgálata (pl. társulással létrejövő közös vállalatok, rt., kft., vállalatszerűen gazdálkodó intézetek, költségvetési üzemek stb.),

— a vállalati belső szervezet és működés jogi szabályozásának szükségessége és módozatai, a vállalati vezetés jogállása,

— a magyar vállalatirányításra és vállalati gazdálkodásra vonatkozó joganyag összehasonlítása a többi szocialista ország hasonló gazdasági joganyagával.

Reméljük, hogy az 1975. év végére készülő végtanulmányunk, amely számtalan részelemzés, adatgyűjtés és tanulmány összefoglalása lesz, nem csupán jogi eredményeket fog tartalmazni, hanem szerves részévé válik a társadalmi tulajdon elméletének fejlesztésére irányuló komplex társadalomtudományi kutatásnak.

Dr. Sárközy Tamás

Fokozni kell a tananyagokban, az oktatásban az ideológiai-politikai nevelés hatékonyságát

(Folytatás az 1. oldalról)

és helyes elemzést kap tananyagainkban gazdaságpolitikánk lényegéről, eredményeiről és problémáiról. Az alapvetően kedvező kép azonban nem menthet fel az alól, hogy a segítés szándékával igyekezzen a munkabizottság reálisan megközelíteni és feltárni néhány problémát, amelyek fokozatos megoldása a további előrehaladás lényeges feltétele.

A tudományos, szilárd elméleti alapokon nyugvó szakmai képzés egyszersmind az ideológiai nevelés és tudatformálás legfőbb eszköze. Ezt azért indokolt hangsúlyozni, hogy fokozatosan megszűnjön az a helyenként még meglevő felfogás, és gyakorlatilag valóságos ellentmondás, hogy a hallgatók ideológiai politikai nevelése lényegében a „közvetlenül ideológiai töltésű" tárgyakra korlátozódik, míg más tárgyak ebből nem veszik ki kellőképpen részüket. Bár tagadhatatlan, hogy a különböző tárgyakban az ideológiai politikai nevelésnek a lehetőségei bizonyos fokig eltérnek, de mindenképpen nagy figyelmet kell fordítani a hallgatói körben kialakult véleményre, amely szerint „elkülönül a szakmai és az ideológiai képzés az egyetemen", egyiket is, másikat is más tantárgycsoportok valósítják meg.

NEM KEVÉSBÉ fontos követelmény az elméleti alapozó tárgyakkal szemben, hogy az elméleti általánosítás ne járjon együtt a gyakorlat számára igen keveset nyújtó elvontsággal, esetleg problémamentességgel. Szükség van arra, hogy a valóságos társadalmi folyamatokat és mozgásokat kielégítő színvonalon és konkrétsággal tárgyalják az oktatás keretén belül, elegendő alapot adva a hallgatóknak a közgazdasági gondolkozáshoz. Mindez hozzájárul az önálló gondolkodáshoz, segíti a problémalátást, a vitaszerű megbeszéléseket, a helyesen értelmezett kételkedést, a dialektikus szemlélet fejlődését.

A vizsgált tananyagokban az elméleti kérdések tárgyalásával kapcsolatban megjelennek olyan hiányok és ellentmondások is, amelyek nagy figyelmet érdemelnek, miután nem erősítik tananyagaink szakmai-ideológiai nevelő hatását. A felfogások különbözősége, egymásnak ellentmondó nézetek kifejtése következtében tananyagaink tartalmi egységének, követelménye részben csorbát szenved.

A vizsgált tananyagokban gyakran esik szó a tőkés gazdaságok helyzetéről és problémáiról, a polgári közgazdasági elméletekről, ennek ellenére még fogyatékosságok mutatkoznak a polgári elméletek kritikai feldolgozásában, e nézetekkel folytatott polémiában, következésképpen meggyőző és nevelő erejében.

Több figyelmet kell fordítani a tőkés és szocialista integráció színvonalas és sokoldalú szembeállítására, a szocialista integráció előnyeinek meggyőző bizonyítására.

Mind ez ideig nem teljesen megoldott az ésszerű tárgystruktúra kialakítása, az egymásra épülés és az átfedések az oktatási folyamatban. Van tennivaló az oktatott tárgyak integrációja tekintetében, amit a tanszékek közti együttműködés a tantárgyak közötti szervesebb kapcsolat megoldana.

A munkabizottság egyik legfontosabb követelményként hangsúlyozza, s egyben feladatul szánja a különböző tárgyakban az azonos problémák végkövetkeztetéseinek tartalmi eltéréseinek megszüntetését vagy legalábbis jelentős csökkentését.

A HOZZÁSZÓLÓK elismerően nyilatkoztak a munkabizottság tevékenységéről és többen hangsúlyozták, hogy az ilyen vizsgálatra gyakrabban kell sort keríteni. Az érintett tanszékek részéről általában egyetértésüket fejezték ki a felvetett problémák jogos bírálatával kapcsolatban és biztosították a testületet annak kijavításáról. Többen pozitívan emelték ki a tárgyalt anyagból azt, hogy a kritikai szellemet igyekszik erősíteni. Általánosságban is egyetértés volt a problémák megközelítésében, abban, hogy fokoznunk kell a tananyagokban, az oktatásban az ideológiai-politikai orientációt. A korábbiakhoz képest bátrabban kell a hallgatókat a politikai viták felé vinni. Hangsúlyozottabban kell a szocialista fejlődés sajátosságait kiemelni ugyanakkor erősíteni kell az oktatásban kitekintésünket a szocialista és a tőkés világra. Fontos feladat a hallgatóknál a komplex szemlélet kialakítása, a gazdasági folyamatok soktényezős vizsgálata, a problémák árnyaltabb kezelése.

Az oktatás a hallgatók tudatformálásának fontos eszköze. Éppen ezért közelíteni kell az oktatásban a közös álláspont kialakításához a vitás kérdésekben. Erre a legcélravezetőbbek a közös viták. Nyilvánvaló fontos feladata van ebben a témában a pártszervezeten kívül az állami vezetésnek a tanszéki együttműködés megteremtésében, mely fóruma lesz az alkotó viták kibontakoztatásának. A vita lezárásával az előterjesztett anyagot elfogadták.

A tanácskozás végeztével Vámosi elvtárs, a pártbizottság titkára megköszönte a részvevők aktivitását. Majd felhatalmazást kért arra, hogy a pártbizottság nevében elismerje azoknak az elvtársaknak a tevékenységét, akik munkájuk színvonalánál fogva biztató reményt nyújtottak a folytatáshoz.

Látogatás az atomreaktorban

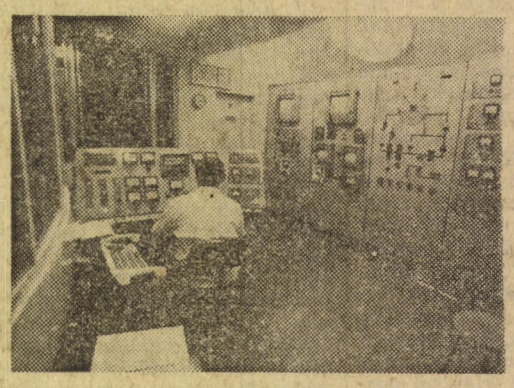

Vezérlőterem

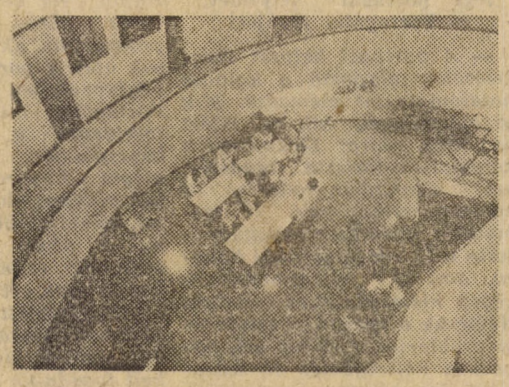

Szeminárium a reaktorban

Akit érdekel modern, fejlődő korunk egyik nagyon izgalmas berendezése, s az ott folyó kutató-oktató munka, tartson velünk a Műszaki Egyetemre. Itt működik a hazánkban jelenleg egyedülálló komplex atomreaktor. Vezető főmérnöke Csom Gyula, tudományos főosztályvezető, akihez kérdéseinket intéztük.

— Mióta működik az atomreaktor?

— Az építési terve tulajdonképpen már 1961-ben vetődött fel az Országos Atomenergia Bizottság javaslatára, miszerint oktatásra alkalmas atomreaktort kellene létesíteni. 1967-ben megkezdődött az építkezés, s 1971. június 9-én avatták fel. A rendszeres oktatás 1972 tavaszától folyik. Magyarországon ez az első hazai tervezésű és kivitelezésű komplex atomreaktor.

— Milyen célból építették, mik voltak a tervezési, kivitelezési szempontok?

— Elsősorban gyakorlati oktatásra készült, de lehetőséget ad kutatómunkára is. A tervezésnél a maximális biztonságra törekedtünk, éppen azért belső biztonságú reaktort építettünk, amely képtelen a felrobbanásra. Néhány adat érdekességként: teljesítménye 10 kW, de ezt mint hőteljesítményt nem hasznosítjuk. Üzemanyaga 10 százalék dúsítású urán, amelyet a Szovjetunióból kaptunk. Az atomreaktor hűtése zárt körben keringő vízzel történik.

— Milyen oktatási feladatot lát el a reaktor?

— Több egyetem oktatási igényét elégíti ki a műegyetemi reaktor. Felhasználása tehát az oktatásnál csak úgy, mint a kutatásnál egyetemközi. A hallgatók számára kettős feladatot old meg a reaktor: Vizsgálják, mint műszaki létesítményt. A gépész-, villamos mérnök- és fizikushallgatók célja megismerni a reaktor viselkedését, üzemeltetési problémáit. Ezenkívül mint sugárforrást is tanulmányozzák. Ennek keretében ismerkednek a sugárzások tulajdonságaival, illetve a sugárzások okozta anyagváltozásokkal. Ezt fizikus, geofizikus, vegyész és biológus hallgatók végzik.

— Milyen a reaktornál az oktatási rendszer?

— Háromfajta oktatást végzünk. Nagyobb létszám (30—40 főnyi) hallgatóságot érint az, hogy bekapcsolódunk más tanszékek méréseibe. Speciális kurzusokat is indítunk, amelyek 10—12—14 mérésből állnak. Ez esetenként 10—15 embert érint. Folytatunk egyéni oktatást is tudományos diákköröknél, diplomatervezésnél. Általában 4—5 diplomaterv készül itt évente. Jövőre pedig szeretnénk bevezetni a doktorandusok képzését. Az atomreaktorban főként gyakorlatokat végzünk, de előadásokat is tartunk. Csak IV. és V. évfolyamon kapcsolódnak be a hallgatók a reaktor munkájába. Nagyon szívesen választják oktatási tárgyként az atomreaktort (lévén választható szakterület), s lassan már ott tartunk, hogy le kell beszélni azokat, akiknek nem lesz ez annyira fontos későbbi munkájukhoz. Úgy is mondhatjuk, divatos pálya.

Oktatásunk komplex, mivel különböző egyetem hallgatóit fogadjuk. A mi egyetemünkről a leendő gépészek, vegyészek, villamosmérnökök, az ELTE természettudományi karáról fizikus, vegyész, biológus, geológus hallgatók, a Veszprémi Vegyipari Egyetemről a radiokémia ágazatosok, a Debreceni Kossuth Lajos és a Szegedi József Attila Tudományegyetemről fizikus és vegyész hallgatók vesznek részt konkrét méréseken.

— Mivel foglalkoznak az itt folyó kutatások?

— Kutatásaink országos problémákhoz kapcsolódnak, azt nézzük, mi a társadalmi haszon belőle. Négy nagy témánk van. Az első, amelyet a KFKI-val együttműködve, s a Paksi Atomerőművel kapcsolatos hazai, valamint a KGST-program részeként végzünk a különböző sugárzásokkal (pl. neutron- és gammasugárzás) szembeni védelemmel foglalkozik. Ez nagyrészt adaptáció. A második a környezetvédelmi és járműprogramhoz kapcsolódik („Aktivációs analitikai kutatások". Ezen belül a felszíni vizek nyomszennyezőinek, a halak higanytartalmának, valamint az olajok fémszennyezőinek vizsgálatával foglalkozunk. A harmadik téma az anyagok belső szerkezetének tanulmányozására összpontosul („Neutron radiográfia kutatás"). Ez a röntgen- és gammasugárzás kiegészítője. A negyedik téma nukleáris műszerfejlesztés, jelenleg egyik berendezésünk találmányi bejelentés alatt áll.

— Az egészségre nem ártalmas-e az atomreaktorban végzett munka?

— Mint korábban említettem, teljesen biztonságos itt a munka, a reaktor nem robbanhat fel. Itt csak védőöltözékben lehet tartózkodni, kijövet pedig a sugárkapu tüzetesen tetőtől talpig megvizsgál, s már a legapróbb rendellenességet kimutatja. A sugárfertőzés kizárt, s a reaktor a környezetére is teljesen ártalmatlan.

Ez a biztonság fontos azért is, mert a Műszaki Egyetem atomreaktorát magas épületek, s bennük tanszékek, tantermek veszik körül. A szemnek egyébként tetszetős, gömbhéj alakú épület, 10 és fél méter magas, átmérője 35 méter. Az atomreaktor önálló oktatási egységként működik. Jó kapcsolatot tartanak fenn a csehszlovák és NDK-beli kollégákkal. A Moszkvai Energetikai Egyetemmel megkötött együttműködési megállapodás szerint nyaranta hallgatócseréket bonyolítanak le.

Búcsúzzunk az atomreaktortól, megköszönve Csom Gyula értékes tájékoztatását, s bízva abban, hogy sikerült közelebb kerülni ehhez a ma még érdekesség számba menő tudományos berendezéshez.

Borsi László

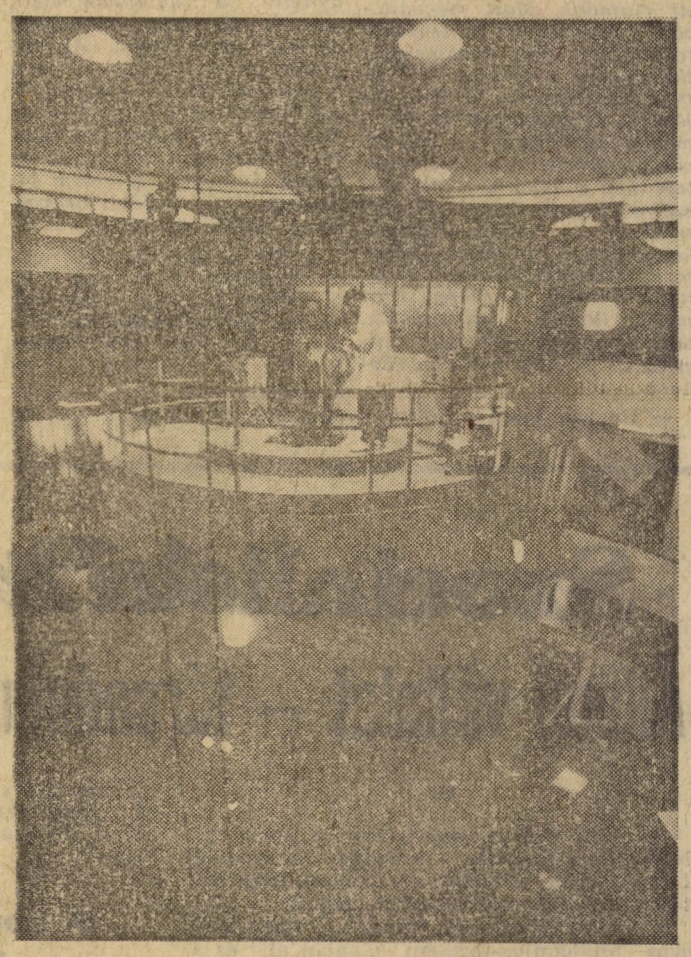

Fotó: Eszes István

„Íme az ember, aki lent járt a pokolban"

(Egy pécsi kiállításról)

Pécs eddig is kedvelt látogatóhelye volt az országot járó, művészeteket pártoló és értő közönségnek. Szűk kis utcái, régi épületei, műemlékei, múzeumai nem ok nélkül vonzották a látogatók tízezreit. Az elmúlt évben azonban olyan újabb színfolttal gazdagodott, amelyért már önmagában is érdemes felkeresni a nagy múltú várost. 1973. október 10-én, a múzeumi hónap keretében nyílt meg Csontváry Kosztka Tivadarnak, a XX. század egyik legtöbbet vitatott, különleges tehetségű festőjének az állandó kiállítása. Gerlóczy Gedeon, a felbecsülhetetlen értékű hagyaték nagy részének tulajdonosa szerződést kötött a Janus Pannonius Múzeummal, melynek értelmében 10 évre szóló megállapodás biztosítja az életmű bemutatását. Így hosszú évek után ismét a közönség elé kerülnek a festő nagyméretű képei, de láthatók a mester pályája elején készült rajzai, valamint a kutatást szolgáló dokumentumok is.

Csontváry művészete páratlan jelenség a századeleji festészet sokszínű palettáján. Nem sorolható be egyik művészeti irányzatba sem. Egyszeri, megismételhetetlen volt, melynek nincs folytatása. Bár kétségtelenül felfedezhetjük alkotásaiban jónéhány stílus (expresszionizmus, szimbolizmus, realizmus) ismertetőjegyeit, mégis ha művészetét ezek alapján próbálnánk megítélni, tévútra jutnánk. Kiindulópontként Csontváryt, az embert kell megvizsgálnunk. Művészeti törekvéseit, esztétikáját, emberi tulajdonságait Mert az egykori felvidéki patikussegéd nem kisebb elképzeléssel hagyta ott 41 éves korában az állását, mint hogy megvalósítja évszázadok festészetének a szintézisét. Ezért alkotta a későbbiek folyamán monumentális festményeit, hogy bennük összegezhesse mindazt, amit az előző korok nagy mesterei részletekben már megalkottak. A természet fenséges harmóniáját, szépségét, s benne az embert szenvedéseivel, boldogságával. De nemcsak összegezni akart, hanem túllépni, felülemelkedni is, olyan valamit létrehozni, mely a tökéletesség, a halhatatlanság szférájába emeli a művet és alkotóját is, megteremteni az abszolút tökéletest. Vállalkozása a laikus szemével nézve kilátástalan, eleve lehetetlen a megvalósulás, de Csontváry művészeti tájékozatlansága, esztétikai hiányosságai miatt hitt a nagy mű megvalósíthatóságában. Ennek a hitnek a lobogása, fanatizmusa süt át minden egyes képéről s ha képeit ma nézzük, csodálattal kell látnunk, hogy ha az általa elképzelt tökéletességet nem is sikerült létrehozni, szuverén látásmódjával, egyéniségével olyan életművet hagyott hátra, mely biztosítja helyét a művészet halhatatlanjai között. Képein a színek orgonájának legváltozatosabb regisztereit szólaltatja meg. Nyugtalan, lángoló, néhol szinte sikoltozó színei, tökéletesen adják vissza az állandóan szorongó, őrület határán álló magányos zseni érzésvilágát, de ugyanígy érzékeltetik a század elejének vihar előszelétől terhes hangulatát is. Más képein a színek veszítenek őrjöngésükből, megenyhülnek, a domináló szerepet az aranyozó sárga veszi át. Ezekről a festményekről letűnt népek, történelmi korok üzenete szól hozzánk. Csontvárynál a színeknek talán még nagyobb a funkciója, mint más festőknél. Ezért hatnak képei fekete-fehér nyomásban, vagy akár reprodukcióban is olyan szárnyaszegetten. Elvesztik melegségüket, azt a szuggesztivitásukat, melyet az eredeti láttán érez a szemlélő, s amellyel a festő megragadja és a kép elé láncolja a nézőt.

Képei közül, bár az „A magányos cédrus" él a köztudatban, mégis a „Baalbek" című kompozíció ragadja meg leginkább a néző figyelmét. Csontváry is ezt a festményt tartotta fő művének. A harminc négyzetméteres kép hatását szavakba foglalni nagyon nehéz. Egy pillantással szinte átfoghatatlan a festmény nyújtotta látvány. Mintha valaki a végtelen teret és időt próbálná a látószögébe gyömöszölni. Csontváry a plen air, vagy ahogyan ő nevezte a „napút" kutatójának vélte magát. Nem titkolt vágya volt, hogy művészetében Rafaellót, a reneszánsz óriását haladja meg és megteremtse a levegőtávlat tökéletes megoldását. Ennek a kísérletnek egyik legbravurosabb, már vállalkozásában is csodálatra méltó alkotása a „Baalbek", a napkultusz városáról készült alkotása.

Művészete előtt sokáig értetlenül álltak, autodidaktának, naiv, ösztönös művésznek tartották, aki hallucinációs látomásai nyomán hetet-havat összehord a vásznain. Hogy ez az állítás mennyire hamis, nagyon jól bizonyítja ez a kép is, mely nagyon is tudatosan szerkesztett, színei, alakjai, a festmény építkezése nagyon is meghatározott céllal szolgálják a mondanivalót. Csontváry kortársai nem titkolt gúnnyal szemlélték művészetét. Ő maga is állandó ugratások, élcek céltáblája volt. A hivatalos kritika is többnyire fanyalogva, sőt olykor rosszindulatúan foglalkozott műveivel, ha egyáltalán foglalkozott velük. Néhány lelkes hívén kívül a hazai művészvilág közömbösen, értetlenül állt képei előtt, a nagyközönség nem is ismerte. Első nagy elismerését is külföldön aratta, amikor az 1958-as világkiállítás nemzetközi művészettörténészekből álló zsűrije „Tengerparti sétalovaglás" című művét az „Ötven év modern művészete" című kiállítás nyitó képének tette és művészetét a lagnagyobbaké mellett emlegették. Az utóbbi években hazai megismertetéséért is jelentős lépések történtek, mégis azt kell mondani, hogy Csontváry életműve még most sincs a közgondolkozásban az őt megillető helyen, és népszerűsítéséért van mit tennünk, különösen, ha az ilyen apróságokat figyelembe vesszük, min. például: a Csontváryról készült albumot évek óta nem lehet magyar nyelven megszerezni. A Csontváry Múzeumban a Magányos cédrust kivéve, egyetlen reprodukciót sem lehet vásárolni. (A Nemzeti Galériában sem) csupán csapnivaló minőségű levelezőlapon kapható néhány alkotása.

Életműve a magyar festészetben páratlan helyet foglal el. „Helye — mint ahogy Hubay Miklós írja — Adyé és Bartóké mellett van. Nemzetközi megismertetése és elismertetése is a mi dolgunk, magyaroké."

S. J.

Mutasd az indexed, megmondom ki vagy!?!

Az egyetemi vizsgaidőszakban mi más lehetne *a középpontban*, mint a kis fekete könyv, *az index*. Körülötte forog most minden és mindenki. A belekerülő jegyekért folyik a tanulás, az izgulás, a már belekerült jegyekről „megy a duma", a vitatkozás. Egyik ismerősöm véleménye szerint *„az index a félévi tanulás tükörképe, a végzett munka mércéje, az ember értékének meghatározója. Alap a büszkeségre, de az elkeseredésre is"*. Bizonyításképpen orrom elé tolta a leckekönyvét. *„Tessék, a sok tanulás, a tudásom itt van feketén-fehéren."*

Nézd át és ítélj meg!

Vegyes érzelmekkel lapozgattam a reprezentatív indexet. Kétségtelen, hogy *csupa jó jegy! De én gazdájukat nem ilyennek ismertem.* Egy kis gondolkozás után aztán valami felismerés villant a fejembe. Gyorsan végiglapoztam *még néhány ismerős indexét, és a legnagyobb meglepetések értek.* Bizony, sokaknál fontolóra kellett vennem, *vagy az én értékítéletem szorul felülvizsgálatra, vagy a vizsgaeredményekkel van valami probléma, mert a kettő igen ritkán fedte egymást.* A gyanú és a felismerés egyre erősödött bennem. De előbb két történet.

J.-vel régóta ismerjük egymást. Gyakran beszámolunk egymásnak a tudományokban, művészetekben tett kalandozásainkról. *J. népgazd. terv szakra jár, de minden héten látni az ELTE-n is. Filozófiát hallgat. Lukács György és Marx kapcsolatával foglalkozik.* Nagyon biztat, járjak át én is. Az eset az elmúlt vizsgaidőszakban történt. A mosdóban rögtönzött *kupaktanács keretében számoltak be a jelenlevők vizsgaeredményeikről. J. nem túl jó jegyeit nagy meglepetés és csodálkozás fogadta.* A beszélgetés utáni találkozásunkkor rezignáltan jegyezte meg: *„Most egy fejjel zsugorodtam a szemükben, nem ilyennek ismertek, de ezentúl csak annyit érek, amilyen jegyeket most felsoroltam."* Tréfának véltem szavait, nem is firtattam többet a kérdést.

A vizsgaidőszak végeztével, mint minden vidéki, én is *hazautaztam.* A viszontlátás örömei után az első kérdések; hogyan sikerült, *mutasd az indexed!* A jó közepes eredmény láttán kissé csalódottan intettek. *„Nem baj, fő az, hogy túl vagy rajta."* Otthoni tartózkodásom alatt találkoztam volt osztálytársaimmal, tanáraimmal. Ők is rögtön a vizsgaeredményeim után érdeklődtek, s ha közepes, netán elégséges jegyről hallottak, meglepetés tükröződött az arcukon. *„Ne hülyéskedj! Te, a kitűnő, eminens tanuló? Mi van veled? Elbutulsz?"* Tanáraim elnézően mosolyogtak. *„Hát igen, az egyetem már nem középiskola."* Én, a rossz diák, persze, *magyaráztam a bizonyítványom.* Beszéltem holmi *tanulmányírásról, tudományos munkáról,* arról, hogy az a kettes a jövő szempontjából mellőzhető tárgyból született stb. *De felőlük akár Nobel-díjat is kaphattam volna, mit számít az, ha oda van írva, év végi átlag: 3,2.* Fölösleges a további hadakozás ilyenkor, mert magabiztos ítélettel könyveltek el a „lecsúszottak" közé.

Így találkoztam konkrét formában is azzal a valamivel, ami akkor szöget ütött a fejembe. Nem is tudom, hogy nevezzem. Talán az

indexközpontú szemlélet

a legmegfelelőbb, mert az indexet nézik az ismerősök, az évfolyamtársak, a család, az idegenek, és sokszor bizony a vizsgáztató is. *A beírt jegyek pedig magukért beszélnek, sőt többnyire a diák helyett is. Hisz X.-nek jó jegyei vannak, tehát X. okos, jó fejű, szorgalmas gyerek. Y.-nak rossz jegyei vannak, tehát Y lusta, senkiházi, finoman szólva gyengébb képességű.* Szándékosan vontam ilyen durva párhuzamokat, de azt kell mondani, hogy jól tükrözik a közvélemény ítéletalkotását. *Sokan állítanak fel ilyen felületes mércét,* és sajnos sokan el is fogadják ezt, és ehhez igazítják magatartásukat. *Érdemes lenne megvizsgálni, hányan készülnek előretekintve, összefüggéseket keresve, az anyagot rendszerbe foglalva a vizsgákra, s hányan tanulnak csak a jegyért naprakész tudással, az emlékezetükben bízva.*

Hogy mi lehet ennek *a szemléletnek az oka? Összetett, bonyolult* kérdés, *de néhány tényezőjét, a teljesség igénye nélkül megpróbálom megvilágítani.* Az egyetemi évek során nagyon sokszor hangsúlyozták már, hogy *az egyetemi színvonalú oktatás gondolkodni tanítja meg az embert. Összefüggések megismerésére, önálló javaslatok, tervek kidolgozására stb. Az oktatásunkban, a számonkérésben azonban alig látjuk ennek nyomát.* Sok előadó, de a szemináriumvezetők jó része is

középiskolás módszerekkel

tanít. És ez főleg az alsóbb évfolyamokra jellemző, a könyvet adják le az órán, és a könyvet kérik számon. *A vizsgákon* sokszor *lexikális tudást követelnek,* s egy-egy osztályzat évszámokon, százalékokon, alkatrészek megnevezésén úszik el. A félévenkénti számonkérési alkalom is kétes eredményeket adhat. Sok múlik a pillanatnyi diszponáltságon, a vizsgáztató hangulatán, a szerencsén, hogy kinek, milyen tétel akad a kezébe. *Hogy az évközi munkát mi ösztönzi? Egyelőre vajmi kevés.* Bár kétségkívül szigorúbb az ellenőrzés, de melyik diák nem talált eddig kibúvót? Itt nem ilyenfajta szigorral kell a tanulási kedvet fokozni, mert ez magában nem segít. Jobb, színvonalasabb előadásokkal, szemináriumokkal lehet és kell is a hallgatóságot az előadótermekbe visszacsalogatni.

Ha *az indexbe* belenézünk, sokszor igen változatos képet nyújt a leckekönyv. *A jelesek társaságában jól megférnek az uv-k is. Mitől ez a nagy eltérés?* Néhány tantárgy (matematika, statisztika) megmagyarázza eredményét, de más jegyek előtt csodálkozva állunk. A tantárgyakat olvasva úgy *tűnik, hogy a kevéssé respektált tanszékek,* illetve azok oktatói (mert a tanszékek között van természetes, de hiúsági sorrend is) *a vizsgaidőszakban próbálják fontosságuk súlyát kiemelni, a bukási statisztikával, az átlageredményekkel.* Más tanszékeken viszont gyenge felkészüléssel lehet jó jegyet kapni. A diákság jól tudja, melyeken, és igyekszik is ezt előre bekalkulálni az eredménybe. Az egyes tanárokra is vonatkozik az előbbi megállapítás. *Mindenki jól tudja, hogy B. kettese felér két M. által adott jelessel is.* Csakhogy szerencse kérdése, hogy ki kihez kerül vizsgázni. Folytathatnám még jócskán a példák sorolását, melyek jól mutatják, hogy *oktatási struktúránk, vizsgarendszerünk, oktatóink stb. olykor nagyon is elősegítik ennek a hamis nézetnek az elterjedését.*

De érdemes a másik oldalt, a hallgatóságot is elemezni. A munkás-paraszt származású diákok köztudott, hogy értelmiségi származású társaikhoz viszonyítva jelentős hátránnyal indulnak. Az utóbbiak közül néhányan az otthonról hozott szellemi poggyász birtokában hamarosan olyan tárgyakkal kezdenek el behatóbban foglalkozni, amelyeknek döntő jelentőségük van, és a kevésbé érdemlegesekre csupán a szükséges, minimális időt fordítják. Szelektálnak. Önhatalmúlag korrigálják az egyetemi tanterv aránytalanságait. (Persze tény az is, hogy jó néhányan ezt a helyzeti előnyt linkeskedésre használják. Átlubickolják az egyetemi éveket, hisz még az ösztöndíjért sem kell hajtaniuk.) A tanterv strukturális hibái a kevésbé segíteni képes hazai környezetből,

„belső iránytű nélkül"

érkező, főleg fizikai dolgozók gyermekeit sújtják. Ők az egyetemre bekerülve minden energiájukat tanulásra fordítják. (Azért itt is vannak kivételek!) Segítség, tájékoztatás hiányában egyforma intenzitással ülnek a könyvek mellett. Sokuknál az ösztöndíj érdekében is folyik a hajtás. Helytállásuknak pedig csak egyetlen mércét tudnak állítani, a kapott jegyeket, az indexátlagot. A tanulás minden idejüket leköti, művelődésre már nem sok idejük marad. *De felmerül az a kérdés is, mi az, ami egyáltalán a korszerű műveltség megszerzésére ösztönözze őket. Alig valami. Nem csoda, ha sokszor kerül szóba a tömegkultúra kérdése.* Azt lehet mondani, *hiányoznak a tanárok, a társak, az egészséges tanár-diák viszony, amely rádöbbentené az illetékeseket, hogy „még nem elég", vagy hogy rossz úton járnak.* Hiányzik az ösztönzés, mely fejlődésüket elősegítené. Így az egyén többnyire magára maradva próbál tájékozódni helyzetéről. Mércéje azonban az említett tényezők ellentmondásossága miatt hamis képet ad, becsapja saját magát, de másokat is.

Mennyit ér hát az ember? Hűen tükrözi-e tudását az index eredménye? Egyértelműen sohasem lehet és szabad megítélni sem beszélgetések közben, sem a vizsga alkalmával. Mielőtt valakiről ítéletet mondanánk, nem árt, ha őt magát is meghallgatjuk. *Nem véletlen az, hogy az érettségi bizonyítvány, a diploma jegyei, a napi életben nem nagy súllyal jönnek számításba. A munkahelyen már csak a jegyek mögött meghúzódó tudásra kíváncsiak, függetlenül attól, hogy ezt a tudást elégségesre, vagy jelesre minősítették egykor a vizsgán.* A mérce tehát megváltozik, és sokan nehezen birkóznak meg ezekkel az új, valódi követelményekkel. Mert hozzászoktak és hozzászoktatták őket egy másikhoz.

Sebők János

Analízis előtt

Az utóbbi héten lázas tanulásnak lehettünk tanúi és részesei. A zsibongóban, az emeleti fordulóknál elhelyezett asztaloknál könyvbe bújó diákokat láthatunk. Megkezdődött a vizsgaidőszak! Az elsősök, akik — a felsőbb évesek szerint a legszorgalmasabbak — hármas-négyes csoportokban tanulnak.

A zsibongóban matekozó egyik elsős csoportot szólítottam meg.

— Mikor vizsgáztok analízisből?

— Huszadikán! Nagyon közel van már!

— Mióta készültök erre a vizsgára?

— Két hete! De a gyakorlatokon is sok példát oldottunk meg.

— Milyen eredményre számítotok?

— Ez az, amit előre soha nem tudok megmondani, de remélem, nem lesz baj!

Nagy energiabefektetéssel, komoly felkészülés folyik erre a vizsgaidőszakra az elsősök körében.

A legtöbb csoportban a jobb alapokról indulók korrepetálják, segítik a többieket. A közös munka biztosan meghozza a jó eredményt.

Sok szerencsét!

Szamosi Zsuzsa

Az elmúlt tanévben felháborodott cikk jelent meg Sebők Jancsi tollából a Ráday-kollégiumban történt lopásokról.

Eltelt egy év, cédulák jelentek meg a kollégiumokban, egyetemen, itt-ott. Vajon miről? Mi olvasható lépten-nyomon a falragaszokon, a fürdőszobában, folyosón? A múltkor ezt a feliratot találtam a Ráday-kollégium fürdőszobájának ajtaján;

Te Szemét! Ha volt bőr a képeden elvinni a szappanomat, legyen bátorságod jelentkezni a 136-os szobában! Személyes megjelenés nem kötelező, lehet levében is. Jelige: Lehet, hogy nem csak szappant lopok! Aláírás.

Ám, ez csak egyedi eset. Kesztyűimet még a télen ellopták, a lavórt pedig néhány hete (a beáztatott ruhákat a mosdókagylóba öntötték és forró vizet engedtek rá, amitől szépen megbarnultak az ingek). Lehet, hogy peches vagyok? A lányoktól beáztatott fehérneműket, melltartókat lopnak, vagy pulóvert, egy szóval mindent, ami kézre áll. Talán még fogkefét is.

Arra gondoltam, hogy idegen jár a kollégiumban és fölpakol. Ez elképzelhető. Aztán jött a meglepetés: a KISZ-bizottságon is találtam egy cetlit. Azt hiszem, még mindig ott van:

„Kedves Tolvaj Úr!"

Kedves Tolvaj Úr! Aki egész véletlenül kivettél a pénztárcámból 200 Ft-ot! Igen jó viccnek tartom a dolgot, de most már jó volna, ha visszatennéd az összeget! A táskát úgyis megismered! Előre is kösz! Mérhetetlenül naív, póruljárt barátod.

Akkor együttal a kanárisárga táskába is tedd vissza a 80 forintot. Kösz!

Én nem is tartom olyan jó viccnek, mint a póruljárt barát. Lehet, hogy nincs humorérzékem?! Valaki bejár a KISZ-bizottságra mert ott lehet lopni. Egyre kisebb a valószínűsége annak, hogy külső „munkatársról" van szó! Köztünk kell keresni a tettest! De keresi valaki egyáltalán??? Vagy elintézzük az ügyet azzal, hogy potomság? Egy szappan, egy lavór tényleg nem nagy ügy. De egy pulóver, vagy 200 forint azért már nem kis tétel, főleg akkor, ha egyetemistától lopják el. Aztán a láncreakció tovább gyűrűzik. A szükség veszi rá és a pofátlanság segíti az illetőket a könyvtári lopásokra is. Csak itt már a közösből lopnak. Nagyon sokan mondják, hogy majd visszaviszem. Sajnos, ilyen visszalopással nemigen találkozunk.

A következő megnyilvánulási forma már egészen álcázott, és ha nem vigyázunk, ugyancsak meglopnak bennünket. A rendkívüli szociális segélyről van szó. Az egyik iparcsoportban valaki jelentős indokolással kért támogatást. Már-már megkapta a kért összeget, amikor kiderült, hogy a takarékbetétkönyve már szépen kamatozik, csak „nem szabad" hozzányúlni. Nem részletezem, milyen embertelen, önző és mindenféle emberi magatartással szembenálló dologról van szó. Az ügy végül is kiderült és a segély elúszott. Nem lehetünk elnézőek! Miért?

Innen már csak egy lépés a sikkasztás, a társadalmi tulajdon megkárosítása, amiről csak annyit szoktak közölni, hogy felelős beosztásban levők követték el, tehát olyanok, akik valamikor főiskolára jártak, egyetemre, mint mi, és talán ők is csak egy szappannal kezdték.

— dobos —

Az újvidéki egyetemi sportközpontban

Esetlenül csúszkáltam-csoszogtam a padló megóvása érdekében felhúzandó papuccsal a lábamon az újvidéki egyetemi sportközpont tágas tornatermében. Rövid időre le is kötöttem az éppen kézilabda-mérkőzéshez asszisztáló lányok figyelmét, akik nem kis odaadással szemlélték küzdelmemet a papuccsal, hogy a lábamon maradjon. De az még a húszméteres távon sem igen sikerült. S mivel a mérkőzésből és az azt vezető Kovács Jánossal előre megbeszélt találkozóig még több mint 20 perc volt hátra, alkalmam nyílt körülnézni a teremben. Leginkább talán a Kinizsi tornaterméhez lehetne hasonlítani, de mégsem olyan. A harmincnyolcszor huszonnégy méteres parkettás, tiszta, világos terem egyik hosszabb oldalán nagyméretű ablakok futnak, csaknem végig, ugyanitt szellőzők is találhatók, a másik oldalon pedig erkély húzódik. A szertárban erősítőkerékpárok várakoznak alkalmi gazdáikra.

A mérkőzést követő beszélgetéskor Mrkics Branko, a pszichológia és pedagógia professzora, a sportközpont igazgatója, valamint Kovács Mihály és Kovács János testnevelők elmondták, hogy itt látják el a helyi egyetemi karok hallgatóinak testnevelését.

A testnevelés első évben minden karon kötelező, így a gépésztechnikain, mezőgazdaságin, vegyészen, közgazdaságin (amely Szabadkán működik), és a természettudományin. Három karon azonban az orvosin, filozófiain és a jogin már másodikban is kötelező heti kétórás mozgás.

Mrkics Branko kérdésemre elmondta, hogy foglalkoznak a gondolattal, miszerint bevezetnék mind a négy évben a testnevelést. „Erre talán öt év múlva kerülhet sor". Egy másik elgondolás szerint, csak második évtől felfelé lenne testnevelés. De elsőben kimaradnak. Mind a kettő mellett nyomós érvek szólnak, jelenleg azonban még nem dőlt el a kérdés.

Kovács János arról tájékoztatott, hogy az órákon milyen sportágak közül választhatnak a hallgatók.

— Legnépszerűbb a kosárlabda, a júdó, a lányoknál pedig a modern gimnasztika vagy ritmika. Az atlétika viszont nem túlzottan kedvelt. Ezenkívül még torna, röp-, kosár- és kézilabda, foci, úszás (Szabadkán), valamint általános fizikai erőnlét szerepel a választható sportágak listáján. Az órákat 14 (2—3 sportágra szakosodott) tanár tartja, ebből 2 Szabadkán, a többi Újvidéken.

— Mennyi sportlétesítmény áll rendelkezésükre? — érdeklődtem ismét Mrkics Brankótól.

— Kevés a feltételünk, s így reggel 7-től este 8-ig teljes kihasználással dolgozunk. Van egy nagy tornatermünk (38x24 m-es), egy kis terem a júdónak és a ritmikai tornának (egyik oldalon, teljes hosszában tükrös), és egy súlyemelőterem, valamint 2 pingpongasztal. Szabadtéren rendelkezésünkre áll 1 focipálya, atlétikai pálya, 2 aszfalt kézilabda-, ugyancsak két kosárlabda-, szintén 2 röplabda-, és 1 teniszpálya. De az időjárás miatt a nyitott pályáinkat nem nagyon használhatjuk.

Terveink között szerepel (talán öt év múlva megvalósul) még egy nagyobb terem, 1 júdóterem, 1 kisebb terem gimnasztikának, egy 25 méteres uszoda, s mivel a Duna közel van, egy fedett hangár.

Ezután egy érdekes, figyelemre méltó felmérés került szóba, amelyről Kovács Mihály számolt be.

— 1964 óta évente két alkalommal (év elején és év végén) felmérést végzünk a hallgatók között. Ezekből meggyőződünk a fizikai adottságaikról és képességeikről. A fizikai adottságokhoz megmérjük a hallgató magasságát, testsúlyát, a tüdőkapacitást és mellkas középbőségét. A fizikai képességek feltérképezéséhez mérjük a 30 méteres repülőstartot, helyből távolugrást, húzódzkodást, lányoknak 500 méteres, fiúknak 800 méteres futást. Ezzel a felméréssel részben saját munkánk eredményét is látjuk. Megtudjuk belőle hol, mit kell javítani, mire kell több gondot fordítani, csak hát egyelőre még komputer nélkül csináljuk, és így nem tudjuk minden hallgató eredményét, adatait feldolgozni.

— Mostanában fejtörést okoz a felmentett tanulók gyarapodó száma. Újvidéken, milyen az arány?

— 3885 hallgató számára kötelező jelenleg a testnevelés — mélyed a számok közé az igazgató, s ebből 198 kért felmentést. Tulajdonképpen nem is rossz az arány, hiszen csak alig öt százalék nem vesz részt ezeken az órákon.

Amint megtudtam még a nagyon kedves, szívélyes vendéglátóimtól, Jugoszláviában az idei tanévtől új felsőoktatási törvény lépett életbe, amelyet a múlt év közepén fogadtak el. A törvény határozatai közül talán a legfigyelemreméltóbbak azok, amelyek a felsőfokú oktatást kívánják intenzívebbé, eredményesebbé tenni. Ide tartozik még az is, hogy az eddigi 38—40 órás munkahét helyett 30 órára csökkentik az egyetemisták kötelező elfoglaltságát.

Az így talán valamit megnövekedett szabad idő egészségesebb kihasználásában fontos szerep jut az egyetemi sportközpontnak is. Azt hiszem, teljesen érthető az igazgató álláspontja, miszerint „a tömegsportot tartjuk szem előtt, s nem a minőségi sportot".

Borsi László

Az én Fórumom

SOHASE KÖSZÖNJÜNK?

Ez nem lenne helyes. Figyelembe kell venni az időt, a helyet és a helyzetet. Vannak hónapok, amelyekben a köszönés bármely helyen, tehát nemcsak tanteremben, hanem folyosón, menzán, utcán stb. egyaránt felesleges. Ilyenek a szorgalmi időszak és a szünidő hónapjai. Ez alól csak két kivétel ismeretes. Köszönthető a tanár pl. októberben, akkor, ha 1. édes kettesben ül a Gyöngyszemben, de bizonyíthatóan nem a feleségével (férjével) és 2. halasztott vizsga előtt áll a hallgató.

Súlyos hibát követ el viszont az a diák, aki december és január, illetve május és június hónapokban mellőzi a tanárok üdvözlését. Tartozom az igazságnak annak elismerésével, hogy a hibát igen kevesen követik el. A szabály természetesen itt sem áll kivétel nélkül. Semmi esetre se köszönjünk — még az említett hónapokban sem — az előző bekezdés 1. pontjában vázolt körülmények között (hacsak nem vagyunk teljesen biztosak abban, hogy másnál vizsgázunk).

Mindenesetre legjobb már a vizsgaidőszak elején tisztázni, kinél fogunk vizsgázni. Ez sok felesleges fáradságtól kíméli meg mind a tanárt, mind a hallgatót.

Persze vannak esetek, amikor a köszönés egyszerűen lehetetlen. Ezt mindennapos példán illusztrálhatom. Két hallgató beszélget a rektori előtt, egy fiú meg egy lány. Miután a beat-zene mértéktelen élvezetétől kissé meggyengült a hallásuk, a fejük közötti távolságot minimálisra korlátozzák, így jobban megértik egymást. Most nyílik az ajtó és kilép rajta egy férfi. Igaz, nincs rajta arany nyaklánc, de megismerik. Köszönnének neki, de mire beszédszerveiket erre alkalmas állapotba hozzák, ő már messze jár. Ilyesmi olykor máshol, mással is előfordul.

A tudományos és történetileg megalapozott vizsgálat tehát egyértelm[illegible] választ ad a felvetett [illegible] főleg nem, de néhány [illegible] az a konkrét viszonyok[illegible]g.

Dr. Szigeti Endre

KÉZZEL — LÁBBAL

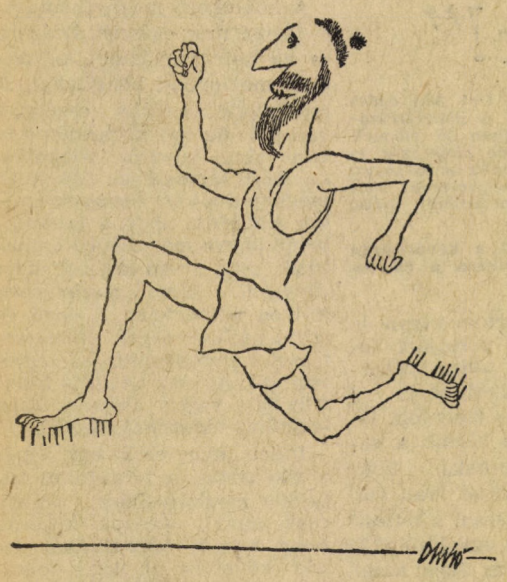

Indiai futó

Csip-csip csóka

Önborravaló

Öt lecke kezdő újságíróknak

(A leckék megtanulása azért fontos, hogy ne kezdjen senki sem könnyelműen mások idegeinek pengetéséhez, hanem a bemutatott példákon keresztül megismerve az újságírás legfontosabb műfajait, úgy ír, ahogy kell. Vagy nem.)

ELSŐ lecke: A hír

Hangyász küldöttség utazott ma hajnalban hangyaháton a Hangyaország fővárosában, Hangyában hangyamányosan megrendezett hangyaközi hangyász kongresszusra. A delegáció tagjai: dr. Hangya Hugó, dr. Hangya Hugóné, Hangya Helga, Hangya Hugóka és özvegy Karfiol Oszkárné, született Hangya Sámuel Lapzártánk időpontjában a Hangyák szerencsésen megérkeztek. Fogadásukra megjelent: Üdv Nimród, a Hangyaközi Hangyász Szövetség negyedik elnökhelyettese és b. neje, valamint számos gyermeke és unokája. Továbbá: Parola Izidor, a csendes-óceáni termeszek életének kiváló tudósa, dr. Repi Roló, a Hangyavár Előkészítő Bizottság sofőrje, Ölel Artur megbízott altitkár, Dadogh Emánuella tolmács, a karhatalom és még sokan mások.

MÁSODIK lecke: A tudósítás

Tegnap éjszaka az illetékes vezetők sajtótájékoztatóval egybekötött bevételbemutatót tartottak a Szamárkóró bárban. A baráti légkörű tájékoztatóra csak azokat a tudósítókat engedték be, akik meg tudták fizetni a nyolcvanöt forintos belépőjegy, a háromszáz forintos kötelező fogyasztás, a ruhatár, az asztal, a mellékhelyiség, a bárpult, a zene és a sós mandula árát. A levegő a vendéglátók apró figyelmességéből kifolyólag ez esetben ingyenes volt.

A tájékoztatón megtudtuk, hogy jól élnek nálunk az emberek. Ha külföldiek. A napi whiskyfogyasztás rohamos emelkedése a dolgozók áldozatkész munkájának az eredménye, akik vizezik az italt. Így egy fő a szokásosnál is több adagot képes meginni. Ha van pénze. Az üzlet külső, ám szigorúan nőnemű munkatársai mindent elkövetnek a külföldiek kulturált szórakozása érdekében. Csak a külföldiek nem kulturáltak.

Balhé Csupor üzletvezető újságírók kérdéseire válaszolva elmondta, hogy a számlák igenis helyesen vannak kiállítva, az azokban elrejtett plusz harminc-negyven forint a felszolgálók veszélyességi pótlékát képezi. Azután megmutatták a kijáratot.

HARMADIK lecke: Az interjú

Van itt egy ember. Azt mondja, hogy ő a király. Hellyel kínál. Én szilvóriummal. Üljünk hát ide a sámlira, és beszélgessünk!

Egyszerűen szabott, csíkos pizsama van rajta. Egyelőre nem árulom el magamat.

— Maga különös ember! Mit szól a Cousfrepöcxw-féle egyenlőtlenséghez?!

Beszélhetünk magyarul is. Ő nem tud. Nem baj, majd leforditom:

— Volt már szerelmes? — kérdezi a kávé maradékát hörpintve.

— Tizenhétszer! — férközök a bizalmába.

Később elalszik. Halk krákogással adom a tudtára, hogy mi járatban vagyok.

— Paletta Bé Ottókár vagyok! — mondja minden kertelés nélkül. — Szólítson egyszerűen Misinek!

— Amellett, hogy király, s egy ország gondja terheli vállát — köszörültem a torkom a szilvórium után — fest is. Minek?!

A napkeltéről beszél. Majd elkezd énekelni.

— Menjen a fenébe! — udvariaskodik.

Kiderül, hogy félreértettem. Ő a művészetekben király. Azután még kínosabb meglepetés ér. A szomszéd lakásba csengettem be.

A szekrényből kilép egy akt. Ebben a házban, úgy látszik, mindenki fest. Ezért átrohanok a szomszédba. Gékulcs Zenóbiát egy órával ezelőtt vitték el a mentők hurkamérgezéssel.

— Elkéstem — mondom búcsúzóul a házmesternek.

— A mi Öcsikénk is zongorázik!!! — tessékel be barátságosan a liftaknába.

NEGYEDIK lecke: A riport

A repülőgép felsivító motorjai jelezték, hogy valami rendkívüli történt. Huszonöt óra múlva máris Kruk Muk-ban voltunk. A tengerparttól övezett városban zsebtolvajok surrantak tova a tömegben. Fent, a felhőkarcolók óriás, gigászi, monumentális, hatalmas, égbe nyúló, robusztus koronája olyan hatást gyakorolt az érkezőre, hogy az szinte nem is talált jelzőt e nagyszerű látvány kifejezésére.

Szakadszky Ubul sietett barnára sülve felém. Régi ismerősökként üdvözöltük egymást, azután bemutatkoztunk. Szakadszky már hat hónapja fűrt itt. Előkerült bőröndömből a húsz üveg cseresznyepálinka. Akkor derült ki, hogy a feleségemet otthon felejtettem. Pedig azt hittem, hogy a sporttáskába tettem. Szakadszky megvigasztalt, és kerestünk egy jó kocsmát.

Kruk Muk-ról még azt is el kell mondani, hogy széles és keskeny utcái vannak. Az elnöki palota mellett ebédeltünk. Akkor már késő este volt. Az utcáról beszűrődő káromkodás próbára tette nyelvtudásomat. Szakadszky kagylóbordát evett valami egészen különös mártással. A mártás után átöltöztem. A szeretetre méltó szobalány egy üveg cseresznye ellenében megpróbálta kitisztítani a foltot. Így jár az ember, ha Kruk Muk-ban leöntik.

Találkoztam az ellentétekkel is. Fel-alá járkáltak a városban. Később elvetődtem egy úgynevezett rossz utcába. Szakadszky mondta, hogy van ott egy üzlet, ahol olcsón kapok konnektort. Süllyesztettet és fehéret. Már éppen megtaláltam a boltot, amikor hirtelen előttem termett egy olyan lány. Éjfekete vendéghaján kívül csak egy használt esőkabát takarta. Pedig tűzött az egyenlítő környékén szokásosan forró déli nap. Azonban furcsa módon most én is fáztam.

— Nem adná kölcsön a kabátját? — kérdeztem tört virágnyelven az olyan nőtől.

— De... — válaszolta.

Erre én hülye fejjel felébredtem. A lábam kilógott a takaró alól.

ÖTÖDIK lecke: A publicisztika

Jó, tudom. Tudod. Tudja. Tudjuk. Tudjátok. Tudják. Egyszóval mindannyian tudjuk. Közösen. Hogy a divat örökké változik. A fiatalok megöregszenek. Ahány ház, annyi szokás. Azért néha falra hányják a borsót. Az ördög nem alszik!

Azért mégiscsak furcsa, ahogyan egyes madárijesztők manapság kimerészkednek a kertbe! Sokszor azt gondolná az ember, hogy nincs ízlésük. Majmolják a butikipar termékeit. S a madarak szeme láttára mutogatják a célzatosan felhasított ruhadarabok mögött a bájaikat. Nemre való tekintet nélkül.

Addig jár a korsó a kútra, amíg nem teszünk valamit sürgősen madárijesztő ügyben. És ezt a legmélyén kell kezdenünk. Mert nem a ruha teszi a madárijesztőt! Hanem a lelke. Az illetékeseknek oda kellene végre hatniuk, hogy szép szóval rábírják a madárijesztőket a kulturált öltözködésre, a kerthez illő megjelenésre és a szerény viselkedésre. Mert, ha ez nem történik meg, akkor a madárijesztők tovább randalíroznak, kötekszenek a békés madárkákkal.

A kutyából nem lesz szalonna! A madárijesztőből sem madár. De közös összefogással — aki korán kell, aranyat lel — elérhetnénk, hogy a lelketlen madárijesztőkbe lelket leheljünk — a baj nem jár egyedül! — és így saját jószántukból tisztán, üdén, jólöltözötten állnának őrhelyükön, megértve az elhanyagolt megjelenés súlyos következményeit. Addig takaróddz, amíg a takaród ér.

Ezután már bagatell, hogy a madárkák megzabálják a termést, de kulturált őrök mellett! Jobb ma egy veréb, mint holnap egy túzok!

Tormai László

JÓZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKY TIBORNÉ
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 257—207
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
Készül a Szikra Lapnyomdában

Maszek zseni

— Valami van a fogamban!

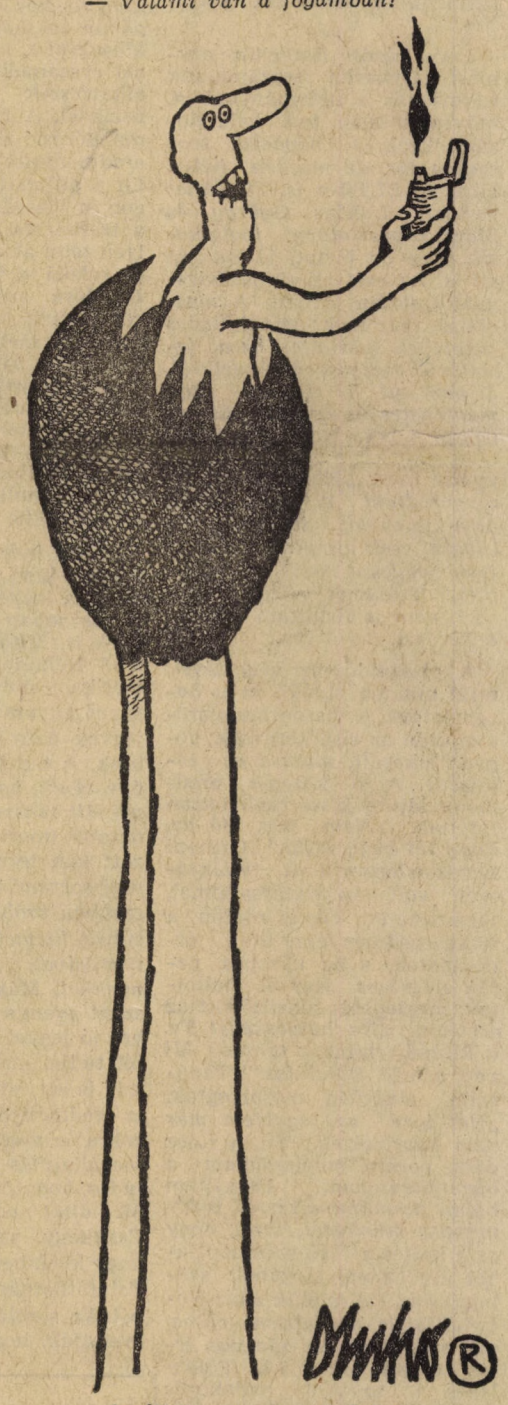

— Javítjuk a gyufa minőségét

HIÁNYOS ABC. Nagy János karikatúrái